

**กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากร
องค์การบริหารส่วนตำบล**

นายชวา ป็องขวาเลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

**The Educational Resource Management Process for Educational Administration
of Sub-District Administration Organizations in Udon Thani Province as
Perceived by Sub-District Administration Organization Personnel**

Mr. Chawa Pongkwalo

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหาร
ส่วนตำบล

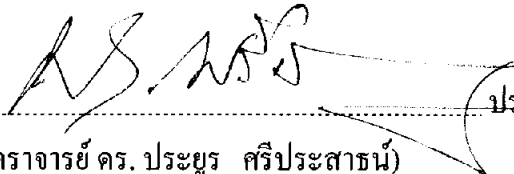
ชื่อและนามสกุล นายชวา ป็องขวาเลา

แขนงวิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

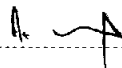
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

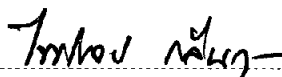
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประยูร ศรีประสาธน์)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว)

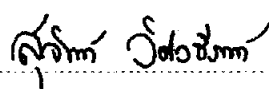
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

กรรมการ

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวรธานนท์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้วิจัย นายชวลา ป็องขวลา ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ
ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (3) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ (4) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี 108 แห่ง ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ที่มีบทบาททางด้านการศึกษา ตำแหน่งละ 1 คน รวม 432 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่าและแบบสอบถามปลายเปิด มีค่าความเที่ยง .97 สถิติที่วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมในระดับปานกลาง (2) บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน แต่ความเห็นต่อด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรข้อสนเทศระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) บุคลากรฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีความเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน แต่ความเห็นด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรข้อสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) ปัญหาในการบริหารทรัพยากรพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดแนวทางที่ชัดเจนในกระบวนการบริหารทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาและเสนอแนะให้พัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ ความเข้าใจและกำหนดแนวทางการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาให้ชัดเจน

คำสำคัญ กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล

Thesis title: The Educational Resource Management Process for Educational Administration of Sub-District Administration Organizations in Udon Thani Province as Perceived by Sub-District Administration Organization Personnel

Researcher: Mr.Chawa Pongkwalao; Degree: Master of Education (Educational Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Kla Tongkow, Associate Professor; (2) Dr. Pairoj Klinkularb, Assistant Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The purposes of this study were to (1) study the educational resources management process by sub-district administrative organization in Udonthani in the views of the officers (2) compare the viewpoints on educational resources management process among the chiefs, under-secretaries, chairpersons and members of sub-district administrative organizations.(3) compare the viewpoints on educational resources management process between the executive committees and legislative committees, and (4) study the problems and suggestions for educational resources management by the officers of sub-district administrative organization in Udonthani Province

The sample was officers from the 108 sub-district administrative organizations in Udonthani, consisting of the chiefs, under-secretaries, chairpersons and members who were in charge of education, chosen by one person per position through the multi-stage sampling. The total sample was 432. The instruments were a set of questionnaires with rating scale and open-ended questions, having reliability of .97. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA and Scheffe's method.

The research findings were (1) the educational resources management process by sub-district administrative organization in Udonthani Province in the views of the officers as a whole was at the middle level (2) there was no difference in the views of the officers as a whole. But the chiefs and members of sub-district administrative organizations viewed in informational resources management differently at the statistical significant level of .05 (3) no difference in their views on the educational resources management process between the executive committees and legislative committees as a whole. But were differently at statistical significant level of the .05 in views informational resources management, and (4) the problems were sub-district administrative organizations officers lack of understanding and clear guidelines to educational resources management process. The staff development should be provided for all the officers holding different positions in the sub-district administrative organizations. In addition, guidelines for educational resources management should be made clear.

Keywords: Educational Resources Management Process, Sub-district Administrative Organizations

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาเอาใจใส่อย่างดียิ่ง
จากรองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจสอบความ
ถูกต้องตลอดจนช่วยประสานงานกับมหาวิทยาลัยในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จ
และรองศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ศรีประสาธน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้เมตตา
แนะนำเพิ่มเติมจนสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด สร้อยน้ำ
รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ วิจักขณาลัญญ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพัน คิ้วแพง อาจารย์
ดร.พรศักดิ์ โชติพิณี และนายพนัส วุฒิสาร ที่กรุณาตรวจและให้คำแนะนำแก้ไขแบบสอบถามที่
ใช้ ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอบคุณ คุณนิคม สมจิตร ที่แนะนำแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อ
การวิจัย คุณฉลาด สิทธิคุณและคุณสุรพงษ์ เรืองวงศ์วิทยา ที่แนะนำปรึกษาด้านภาษาอังกฤษ
คุณอักษรศิริ ป็องขวาเลา นางสาวศิริชิวา ป็องขวาเลาและนายมงคลธรรม ป็องขวาเลา ภรรยา
และบุตรที่ช่วยเหลือสนับสนุนเป็นกำลังใจให้การทำวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดประโยชน์และมีคุณค่า ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนี้แต่บิดา
มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณเพื่อบูชาพระคุณของทุกท่านที่มีต่อผู้วิจัย

ชวา ป็องขวาเลา

มิถุนายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	12
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	28
โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	60

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามกระบวนการ บริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การ บริหารส่วนตำบล.....	63
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างนายกองค์การ บริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี.....	75
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนตำบลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีระหว่าง ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ.....	82
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล.....	84
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปการวิจัย.....	93
อภิปรายผล.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	114
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	115
ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	117
ค แบบสอบถาม.....	121
ง ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม.....	130
ประวัติผู้วิจัย.....	139

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สรุปภารกิจการศึกษาที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	46
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตาม กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์กร บริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากร องค์กรบริหารส่วนตำบล	63
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตาม กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์กรบริหาร ส่วนตำบล ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากร	64
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตาม กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์กรบริหาร ส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด การศึกษา ด้านการวางแผน	65
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตาม กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลใน จังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์กร บริหารส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตามด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรมนุษย์	67
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับในการปฏิบัติตาม กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์กร บริหารส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตามด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรการเงิน	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตามด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรกายภาพ.....	70
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตามด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรข้อสนเทศ.....	72
ตารางที่ 4.9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการตรวจสอบ.....	73
ตารางที่ 4.10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและปรับปรุง.....	74
ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามตำแหน่งบุคลากร.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.12	เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	77
ตารางที่ 4.13	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากร.....	78
ตารางที่ 4.14	เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากร	79
ตารางที่ 4.15	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรมนุษย์.....	80
ตารางที่ 4.16	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศ.....	81
ตารางที่ 4.17	เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารตำบลในจังหวัด อุตรธานี ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากร ระหว่างบุคลากรฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ.....	83
ตารางที่ 4.19 ลำดับและค่าความถี่ของปัญหาการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหา ของปัญหาตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการวางแผน	85
ตารางที่ 4.20 ลำดับและค่าความถี่ของปัญหาการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหา ของปัญหาตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากร	86
ตารางที่ 4.21 ลำดับและค่าความถี่ของปัญหาการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหา ของปัญหา ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการตรวจสอบ	87
ตารางที่ 4.22 ลำดับและค่าความถี่ ของปัญหาการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหา ของปัญหา ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและปรับปรุง.....	88
ตารางที่ 4.23 ลำดับและค่าความถี่ของข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการ จัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของข้อเสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการ จัดการศึกษา ด้านการวางแผน.....	89
ตารางที่ 4.24 ลำดับและค่าความถี่ของข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการ จัดการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของข้อเสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากร.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.25 ลำดับและค่าความถี่ของข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของข้อเสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษา ด้านการตรวจสอบ.....	91
ตารางที่ 4.26 ลำดับและค่าความถี่ของข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของข้อเสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและปรับปรุง.....	92

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน	26
ภาพที่ 2.2 วงจรพัฒนาคุณภาพของเคมมิง	27
ภาพที่ 2.3 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล	39

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของไทยมีความแตกต่างกันตามยุคตามสมัย ก่อนประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ประชาชนในท้องถิ่นได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์สิ่งของและแรงงานสร้างโรงเรียน วัด สะพาน ฯลฯ ให้เป็นของส่วนรวม โดยไม่ต้องพึ่งพาจากรัฐบาล หรือพึ่งเพียงบางส่วน แต่ในยุค 40 ปีที่ผ่านมา หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลได้ขยายตัวใหญ่โต ชุมชนมีบทบาทลดลง การบริหารทรัพยากรกลายเป็นเรื่องมุ่งใช้งบประมาณของรัฐเพื่อดำเนินการเป็นส่วนใหญ่และไม่อาจจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้มากเพียงพอเพราะประชากรเพิ่มขึ้น การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงต้องใช้ทรัพยากรที่สูงด้วย (วิทยากร เชียงกูล 2542: 163)

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การพัฒนาในอนาคตต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะการพัฒนาการศึกษานั้นต้องอาศัยประชาชนในเขตพื้นที่ในการตัดสินใจและมีส่วนร่วม การที่รัฐเข้าไปจัดการเองนั้นไม่ได้สร้างเสริมความรับผิดชอบและความร่วมมือของประชาชนและผู้ที่มีประโยชน์ใกล้ชิด (กมล สุคประเสริฐ และสุนทร สุนันทชัย 2541: 154)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น มาตรา 42 บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและใน หมวด 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ได้บัญญัติเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาไว้ในมาตรา 58 ว่า ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณและทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศ

มาจัดการศึกษา ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรโดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาและให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจเป็นผู้จัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินหรือทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้รัฐดำเนินการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เสร็จสิ้น โดยบัญญัติกำหนดเวลาไว้ว่า ภารกิจที่ดำเนินการเข้าซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นและภารกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลให้ถ่ายโอนให้เสร็จสิ้นภายใน 4 ปี โดยให้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบภารกิจสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติให้ชัดเจน ซึ่งในระยะแรกอาจกำหนดแตกต่างกันได้โดยให้เป็นตามความพร้อม ทั้งนี้ต้องไม่เกินระยะเวลา 10 ปี (สมชาย บำรุงทรัพย์และณัฐวิภา โฉมิตตันดิบุญย์ 2547: 338)

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว เป็นผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้นตามแนวทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 ที่กำหนดเป้าหมายไว้ว่า (พนม พงศ์ไพบุลย์และคณะ 2546: 309)

1. ให้ทุกส่วนของทุกสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศมีส่วนร่วมระดมทุนเพื่อการเรียนรู้ของคนไทยทุกคน
2. เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าร่วมลงทุนจัดการด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในระดับที่เอกชนมีศักยภาพในการจัดมากขึ้น
3. มีการจัดสรรทรัพยากรจากการร่วมลงทุนของทุกส่วนในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความหลากหลายและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายไว้ว่า

กำหนดแนวทาง มาตรการในการระดมทุนหรือการลดต้นทุนของสถานศึกษา โดยการลดหย่อน ยกเว้นภาษีและการผ่อนคลายกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้ทุกส่วนของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ส่งเสริม สนับสนุนและจัดให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ เช่น มาตรการลดหย่อนทางด้านภาษี การจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาในอัตราดอกเบี้ยต่ำ การกำหนดอัตราค่าบริการสาธารณสุขภาคในอัตราพิเศษรวมทั้งการออกพันธบัตรเพื่อการศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นภาคส่วนหนึ่งที่กฎหมายและสังคมมุ่งหวังให้มีบทบาททางด้านการจัดการศึกษามากขึ้น โดยอาจเข้ามาเป็นผู้จัดการศึกษาเองหรือสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน ในประเด็นการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาก็เป็นที่คาดหวังกันว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาทั้งในฐานะเป็นแหล่งระดมทรัพยากรและเป็นผู้ระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา

องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีจำนวนมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบอื่น กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีภารกิจและบทบาททางด้านการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายบัญญัติ ในปัจจุบันได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามาให้ดำเนินการ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินการ ทั้งที่เป็นผู้จัดการศึกษาเองและเป็นผู้สนับสนุนในการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา องค์กรหรือบุคคลอื่น แต่จากการศึกษาพบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในระดับปานกลางเพราะขาดความพร้อมด้านบุคลากร (สุริภาศ สีหะวงษ์: 2544) ด้านความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกันแต่เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าด้านงบประมาณและด้านระบบข้อมูลมีความพร้อมน้อย (วิศิธา คำนึ่งธรรม: 2546) และจาก การศึกษาการประเมินผลระหว่างดำเนินการ โครงการจัดการศึกษาเด็กอนุบาลขององค์กรบริหาร ส่วนตำบล ในบางพื้นที่พบว่า มีองค์กรบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง ไม่มีความพร้อมทางด้านกระบวนการบริหารเลย (สมพงษ์ จานงค์ผล: 2544)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า จากความไม่พร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลดังกล่าว เพื่อให้ภารกิจด้านการจัดการศึกษาบรรลุผลตามที่กฎหมายบัญญัติและสามารถสนองความต้องการของชุมชนได้ องค์กรบริหารส่วนตำบลมีวิธีการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้ภารกิจด้านการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรขององค์กรบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการในองค์กรอันประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่ง นายกองค์กรบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็น

อย่างไรต่อการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาท่ามกลางปัญหาความไม่พร้อมที่มีอยู่ ได้
 ดำเนินการตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาเพียงใด มีปัญหาอุปสรรค
 อะไรบ้าง ตลอดจนมีข้อเสนอแนะแนวทางอย่างไรในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา
 ซึ่งความรู้หรือคำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่นและของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการจัดการศึกษา

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการ
 บริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด
 การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างนายกองค์การบริหาร
 ส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ
 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด
 การศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีระหว่างฝ่ายบริหารกับ
 ฝ่ายนิติบัญญัติ

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา
 ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย กฎหมาย กฎระเบียบ ตลอดจนวรรณกรรม
 ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ
 แนวคิดในการวิจัย ดังนี้

3.1 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเกณฑ์ ดังนี้

3.1.1 จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล โดยพิจารณา
 ตามตำแหน่งที่มีหน้าที่และบทบาทสูงในการดำเนินการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล ได้แก่ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ปลัดกองจัดการบริหารส่วนตำบล ประธานสภา
 องค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบทบาททางการศึกษา

3.1.2 จำแนกตามฝ่ายงานในองค์การบริหารส่วนตำบลโดยจำแนกเป็น 2 ฝ่ายคือ
 ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ตัวแทนฝ่ายบริหารได้แก่ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลและ
 ปลัดกองจัดการบริหารส่วนตำบล ตัวแทนฝ่ายนิติบัญญัติได้แก่ ประธานสภาองค์การบริหาร
 ส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบทบาททางการศึกษา

3.2 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ได้จำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การวางแผน (P)

3.2.2 การบริหารทรัพยากร (D)

3.2.3 การตรวจสอบ (C)

3.2.4 การประเมินผลและปรับปรุง (A)

3.3 ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา จำแนกทรัพยากรเป็น 4 ประเภท ได้แก่

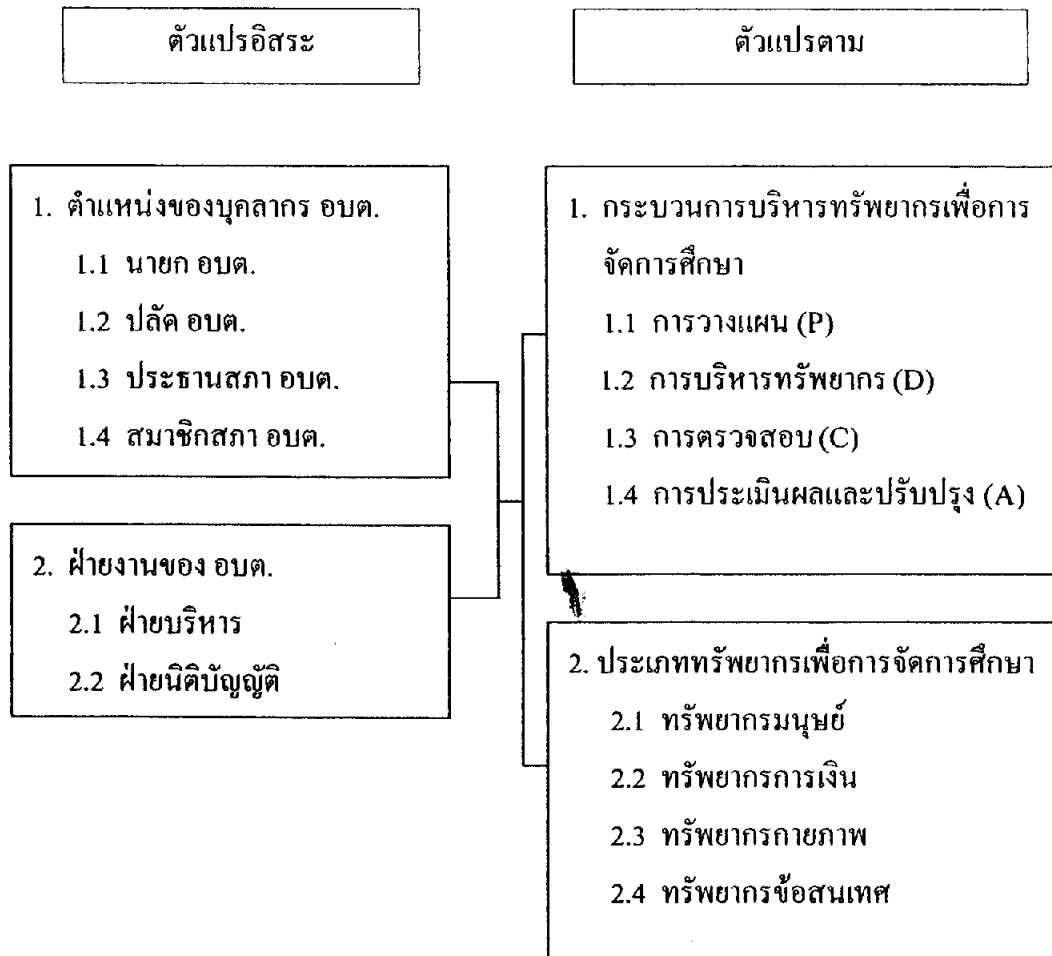
3.3.1 ทรัพยากรมนุษย์

3.3.2 ทรัพยากรการเงิน

3.3.3 ทรัพยากรกายภาพ

3.3.4 ทรัพยากรข้อเสนอเทศ

สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

4.2 บุคลากรฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ทราบกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี โดยศึกษาตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การบริหารทรัพยากร 3) การตรวจสอบและ 4) การประเมินผลและปรับปรุง

5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 149 แห่ง ประกอบด้วย นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยนำจำนวนประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีจำนวน 149 แห่งมาใช้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเรขาคณิตและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 108 แห่ง การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายแบบหลายขั้นตอนและแต่ละแห่งให้บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่ง นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเฉพาะผู้ที่มีบทบาททางด้านการศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบล ตำแหน่งละ 1 คนรวมได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 432 คน

5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

5.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ตำแหน่งของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ที่มีบทบาททางด้านการศึกษา 2) ฝ่ายงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกเป็น ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การบริหารทรัพยากร 3) การตรวจสอบ 4) การประเมินผลและปรับปรุง และทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1) ทรัพยากรมนุษย์ 2) ทรัพยากรการเงิน 3) ทรัพยากรกายภาพ 4) ทรัพยากรข้อสนเทศ

5.4 การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเอง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's method)

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเพื่อรวบรวม แสวงหาและพัฒนาทรัพยากรเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้บริการ หรือจัดกิจกรรมทางด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการระดม จัดหา จัดเก็บ ขอรับบริจาค เชิญชวนให้บริจาค จากประชาชน หน่วยงานหรือองค์กรทั้งในและนอกชุมชน ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำวงจรคุณภาพของเดมิง (The Deming Cycle) เป็นหลักในการศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา 4 ขั้น ได้แก่

6.1.1 การวางแผน (P) เป็นขั้นการจัดทำแผนการบริหารทรัพยากร โดยมีคณะกรรมการจัดทำแผนที่มีประชาชนในชุมชนและตัวแทนสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ความสำเร็จและกิจกรรมการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาที่ชัดเจนแต่มีความยืดหยุ่นปรับปรุงได้ตามความเหมาะสม

6.1.2 การบริหารทรัพยากร (D) เป็นขั้นการรวบรวม แสวงหา ระดม พัฒนา หรือการให้บริการทรัพยากรเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของชุมชนหรือสถานศึกษา โดยองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการเองหรือ สนับสนุน ส่งเสริม เชิญชวนหรือจูงใจให้บุคคล สถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นให้ดำเนินการ

6.1.3 การตรวจสอบ (C) เป็นขั้นการควบคุม กำกับติดตามการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือคณะกรรมการซึ่งมีบุคคลภายนอกผู้บริหารสถานศึกษาร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบกำกับติดตาม รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และผู้บริหารสถานศึกษา

6.1.4 การประเมินผลและปรับปรุง (A) เป็นขั้นการทบทวน สรุปและรายงานผลการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำข้อคิดเห็นและการเสนอแนะไปใช้ในการดำเนินงานในโอกาสต่อไป

6.2 **ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา** หมายถึง ปัจจัยที่องค์การบริหารส่วนตำบลใช้ในการบริหารการศึกษา โดยแบ่งประเภทตามแนวคิดของ เบนเดอร์ (Paul S.Bender) 4 ประเภท ได้แก่

6.2.1 **ทรัพยากรมนุษย์** หมายถึง ประชาชน บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา วิทยากร และนักปราชญ์ท้องถิ่น

6.2.2 **ทรัพยากรการเงิน** หมายถึง เงิน ทุนการศึกษา รายได้ ค่าธรรมเนียม หรือค่าเล่าเรียนที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเพื่อใช้บริหารจัดการการศึกษา

6.2.3 **ทรัพยากรกายภาพ** หมายถึง อุปกรณ์การศึกษา ที่ดิน อาคารสถานที่ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ หรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

6.2.4 **ทรัพยากรข้อสนเทศ** หมายถึง ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร การบันเทิง เครื่องมืออุปกรณ์เพื่อการบริหาร ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และอินเทอร์เน็ตและการให้บริการ

6.3 **บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึงบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในตำแหน่ง ดังนี้

6.3.1 นายกององค์การบริหารส่วนตำบล

6.3.2 ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

6.3.3 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

6.3.4 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบทบาทด้านการศึกษา

6.4 **สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบทบาทด้านการศึกษา** หมายถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำหน้าที่หรือเคยทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ ประธานอนุกรรมการหรืออนุกรรมการ ประธานกรรมาธิการหรือกรรมาธิการ หัวหน้าคณะทำงานหรือคณะทำงานที่เกี่ยวกับภารกิจด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.5 **ฝ่ายงาน** หมายถึงการแบ่งบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามลักษณะงานและหน้าที่ที่ปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายงาน ได้แก่

6.5.1 **ฝ่ายบริหาร** ประกอบด้วย บุคลากรที่ปฏิบัติงานในตำแหน่ง นายกององค์การบริหารส่วนตำบลและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

6.5.2 **ฝ่ายนิติบัญญัติ** ประกอบด้วยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษานำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารการศึกษา

7.2 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี เข้าใจสภาพการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาและนำผลการวิจัยไปใช้ในการดำเนินงานด้านพัฒนากระบวนการบริหารทรัพยากรในแต่ละขั้นตอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

7.3 ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยเสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามสาระ ดังนี้

1. แนวคิดการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของทรัพยากรทางการศึกษา
  - 1.2 ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา
  - 1.3 ความหมายและความสำคัญของการบริหารทรัพยากร
  - 1.4 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา
  - 1.5 วงจรคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา PDCA
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
  - 2.1 ความหมายของการจัดการศึกษา
  - 2.2 แนวการจัดการศึกษา
  - 2.3 ระบบการศึกษา
3. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 3.1 ความหมายและประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 3.2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 3.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
  - 3.4 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา

1.1 ความหมายของทรัพยากรทางการศึกษา

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2545: 5) ให้ความหมายไว้ว่า ทรัพยากร ได้แก่ สิ่งที่เป็นตัวกลางซึ่งอาจอยู่ในรูปของ คน วัสดุ เงิน หรืออื่น ๆ ที่จะเป็นเครื่องช่วยในการดำเนินงานขององค์การสำเร็จได้

สุทธวิวรรณ ดันตริจนาวงศ์ (2546: 143) ให้ความหมายของทรัพยากรไว้ว่า ทรัพยากร คือสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานให้สำเร็จตามความต้องการของหน่วยงาน ลักษณะของทรัพยากรแบ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรที่เป็นวัสดุ ทรัพยากรทางสังคม

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช (2541: 4) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรทางการศึกษาไว้เป็นสองแนวทาง คือ

ทรัพยากรทางการศึกษาในความหมายที่แคบ คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) ที่นำไปใช้เพื่อจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทภายในสังคม ปัจจัยนำเข้านี้ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปของเงินงบประมาณทั้งด้านรายจ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำ เช่น เงินเดือนและค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายวัสดุอุปกรณ์กับรายจ่ายด้านการลงทุน

ทรัพยากรทางการศึกษาในความหมายที่กว้างคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) และปัจจัยกระบวนการจัดการในการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าเข้านั้นให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พิจารณาในแง่นี้ ทรัพยากรทางการศึกษาจึงไม่จำกัดอยู่เฉพาะงบประมาณทางการศึกษา หากรวมถึงการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถในการตั้งและระดมสรรพกำลังในสังคมเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริมเกื้อหนุนการศึกษาในรูปลักษณะต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเม็ดเงิน หรืออุปกรณ์ หรือเวลา (Time) ที่จัด เป็นการให้โอกาสทางการศึกษาทั้งในแง่ของการสละเวลามาให้บริการทางการศึกษาจากบุคคลในสังคมซึ่งมิใช่ครู-อาจารย์ประจำ นอกจากนั้นทรัพยากรทางการศึกษายังหมายรวมถึง ทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการให้บริการทางการศึกษา ตลอดจนคลื่นวิทยุ โทรทัศน์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ต ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาด้วย

จากนิยามดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยหรือสื่อกลางเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งปัจจัย หรือสื่อกลางดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ความรู้ ข้อมูล และการบริหารจัดการ

1.2 ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา

เบนเดอร์ (Bender, Paul S.1983: 6) ได้แบ่งทรัพยากรเพื่อดำเนินการกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกระดับ
2. ทรัพยากรทางกายภาพ (Physical Resources) ประกอบด้วย
  - 2.1 ที่ดิน (Land)
  - 2.2 เครื่องอำนวยความสะดวก (Facilities)
  - 2.3 เครื่องมือ (Equipment)
  - 2.4 วัสดุ และ /หรือ พลังงาน (Material and /or Energy)
3. ทรัพยากรการเงิน (Financial Resources) ได้แก่ เงินและสิ่งอื่นๆ ที่สามารถใช้แทนเงินได้
4. สารสนเทศ (Informational Resources) ประกอบด้วย
  - 4.1 ข้อมูล (Data)
  - 4.2 ความรู้ (Knowledge)
  - 4.3 ละมุนภัณฑ์ (Software)
  - 4.4 อุปกรณ์ (Hardware)

Nichols (Nichols M. 1971:341-347) ได้แบ่งประเภทของทรัพยากรในชุมชนไว้ดังนี้

1. ผู้ชำนาญพิเศษ (Specialists) เช่น นักดนตรี จิตรกร ผู้ชำนาญงานอดิเรก นักกีฬาอาชีพ พนักงานซื้อขายบริการ นักธุรกิจ พ่อค้า นายธนาคาร นักอุตสาหกรรม ช่างนา
2. พ่อแม่ หรือผู้ปกครองนักเรียน (Parents of Students)
3. ตัวแทนขององค์กรต่าง ๆ (Agency Representatives) ได้แก่ บุคคลที่เป็นตัวแทนของสังคม เทศบาล ศูนย์วัฒนธรรม และหน่วยงานอื่นๆ
4. ผู้แทนด้านธุรกิจ และอุตสาหกรรม (Business and Industrial Representative) บุคคลที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม บริษัทขนส่ง เหมืองแร่ สำนักงานเทศบาล กิจการค้า ต่าง ๆ การเงินและการประกันภัย
5. ผู้แทนของรัฐบาล (Government Representative) เช่น นายกเทศมนตรี คณะกรรมการของจังหวัด ตำรวจ พนักงานดับเพลิง เจ้าหน้าที่อนามัย เป็นต้น

6. คณะกรรมการผู้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ประชาชน (Citizens Advisory Committees) เช่น กรรมการศึกษา คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะที่ปรึกษาของโรงเรียน คณะครูในโรงเรียน เป็นต้น

7. ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) ประกอบด้วย พืช สัตว์ป่า น้ำ ดิน และวัตถุทางธรรมชาติอื่นๆ

8. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Resources) มนุษย์ได้สร้างสิ่งต่าง ๆ ไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีคุณค่าที่ควรนำมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น อาคาร สถานที่ เครื่องบิน ถนน รถไฟ รถยนต์ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ปุชนิยสถาน เป็นต้น

อุทัย บุญประเสริฐ (อ้างใน ศุภร บุญราช 2544: 10) ได้แบ่งประเภทของทรัพยากรออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย สิ่งที่เป็นธรรมชาติ เช่น แสงแดด น้ำ อากาศ แผ่นดิน ที่ดิน สัตว์ พืช ป่า ภูเขา แร่ธาตุต่างๆ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอื่นๆ ในชุมชน

2. ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ประชาชนหรือบุคคลประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะ และบุคคลจากชุมชนอื่นที่มาเยี่ยมเยือน หรือผู้ที่ได้รับเชิญให้มาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในบางโอกาส เช่น พระ เจ้าหน้าทีการเกษตร เจ้าหน้าที่อนามัย พ่อค้า เจ้าของโรงงาน อุตสาหกรรม ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น

3. ทรัพยากรในลักษณะสถาบันในชุมชน ได้แก่ องค์กรต่างๆ เช่น วัด ตลาด ห้องสมุดประชาชน สถานีอนามัย ศาลาประชาคม เทศบาล กลุ่มการเมือง เป็นต้น

4. ทรัพยากรทางเทคนิค หมายถึง สิ่งที่แสดงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านต่างๆ ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ของมนุษย์ ช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการ เกิดแรงบันดาลใจในการคิดสร้างสรรค์

5. ทรัพยากรในรูปของกิจกรรมในชุมชน อาจเป็นกิจกรรมทางด้าน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ การปฏิบัติงานของทางราชการ หรือหน่วยงานต่างๆ กิจกรรมความเคลื่อนไหวเพื่อแก้ปัญหาและปรับปรุงสภาพต่างๆ ในชุมชน ซึ่งโรงเรียนอาจนำนักเรียนไปศึกษาหรือมี ส่วนร่วมในการดำเนินงานได้ เช่น การรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาด การส่งเสริมสนับสนุนการออกเสียงเลือกตั้งและกระบวนการประชาธิปไตยในชุมชน การปรับปรุงแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชุมชน เป็นต้น

6. ทรัพยากรด้านการเงิน หมายถึง ทรัพยากรในรูปของการเงิน ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากผู้มีฐานะดี จากผู้ยินดีจะบริจาค จากผู้ที่ต้องการสละทรัพย์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เพื่อสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

ศรีสุดา จริยากุล (2545: 189) ได้จำแนกทรัพยากรในชุมชนเป็น 3 ประเภท คือ จำแนกตามลักษณะนามธรรมและรูปธรรม จำแนกตามแหล่งกำเนิดและจำแนกตามวัตถุประสงค์ การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ซึ่งทรัพยากรแต่ละประเภทสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาได้ดังนี้

1. จำแนกตามลักษณะทางรูปธรรมและลักษณะนามธรรม

1.1 ลักษณะทางรูปธรรม เช่น แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติที่สามารถมองเห็นด้วยตา เช่น ต้นไม้

1.2 ลักษณะทางนามธรรม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศิลปะ ความชำนาญการ ทั้งหมดนี้เป็นนามธรรมและเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยใจ ทำให้นักเรียนได้ซึมซับลงในจิตใจ มองเห็นคุณค่าของทรัพยากรจนเกิดการประพฤติปฏิบัติตาม

2. จำแนกตามแหล่งกำเนิด ได้แก่ แหล่งกำเนิดจากธรรมชาติและแหล่งกำเนิดจากสังคม

2.1 แหล่งกำเนิดจากธรรมชาติ หรือแหล่งเรียนรู้จากทรัพยากรธรรมชาติ คือ ประการแรก คือทรัพยากรหมุนเวียน ได้แก่ ทรัพยากรที่เมื่อนำไปใช้ประโยชน์แล้วสามารถมีขึ้นได้ในระยะไม่นานนัก เกิดขึ้นใหม่ได้ตามธรรมชาติ หรือมนุษย์ช่วยสร้างเสริมขึ้นใหม่ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า และอาหารชนิดต่างๆ ของมนุษย์

ประการที่สอง คือทรัพยากรที่สูญสิ้น เป็นทรัพยากรที่ใช้หรือบริโภคแล้วหมดสิ้นไปได้ เช่น แร่ธาตุ เชื้อเพลิงบางชนิด

ทรัพยากรที่เป็นแหล่งกำเนิดจากธรรมชาติ เราจะนำมาจัดการเรียนการสอนได้โดยจัดให้นักเรียนศึกษาแหล่งที่เป็นของจริง เช่น การสังเกตดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้จากการพาไปเดินป่า หรือนำของจริงมาเรียนในห้องเรียน

2.2 แหล่งกำเนิดจากสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ พิพิธภัณฑ์ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานประกอบการ ห้องสมุด สถาบันการศึกษา ศูนย์วัฒนธรรม สถานที่ทางศาสนา เช่น โบสถ์ วัด มัสยิด หรือโบราณสถานต่างๆ และแหล่งเรียนรู้ในสังคม เช่น บ้าน ที่ทำงาน เพื่อน สื่อมวลชน สถานที่ท่องเที่ยว

แหล่งเรียนรู้ที่จำแนกตามแหล่งกำเนิดและแหล่งเรียนรู้ทางสังคมสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ดังต่อไปนี้

2.2.1. ได้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารเพิ่มขึ้น เช่น การเดินป่า การเข้าชม พิพิธภัณฑ์ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมจากวิชาที่ได้เรียนโดยการสังเกต จดบันทึก เสนอรายงานเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับ

2.2.2. เป็นแหล่งปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม เช่น การไปศึกษาค้นคว้าที่ศูนย์วัฒนธรรม หรือชมศิลปะจากสถานที่ทางศาสนาหรือโบราณสถานต่างๆ เห็นความงดงามและความศรัทธาของศาสนิก จะเกิดเจตคติว่า คนโบราณเป็นผู้มีภูมิปัญญา เกิดความรู้สึภภาคภูมิใจ และหวงแหนคิดจะรักษาไว้

2.2.3. แหล่งฝึกทักษะฝีมือในภาคปฏิบัติ เช่น เมื่อเรียนการช่างต่างๆ การโรงแรมและการท่องเที่ยว ถ้ามีแหล่งฝึกทักษะที่ได้จัดเตรียมไว้ให้นักเรียนก็ส่งนักเรียนไปฝึกงานได้

2.2.4. แหล่งสืบทอดความรู้และอนุรักษ์ความรู้ของชุมชนไว้ เช่น แหล่งเรียนรู้ในสังคม แหล่งที่ช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนการรู้จักดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3. จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนและบุคคลทั่วไปได้ศึกษา เช่น ห้องฟ้างจำลอง โรงเรือนเพาะชำ ศูนย์รวบรวมพันธุ์พืชหายาก สวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

1.3 ความหมายและความสำคัญของการบริหารทรัพยากร

ทรัพยากรเป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมขององค์กรหรือหน่วยงานดำเนินไปได้และทรัพยากรมีบทบาทต่อกิจกรรมหรือการดำเนินการกิจขององค์กรหรือหน่วยงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2545: 11) ได้ให้ความหมายและความสำคัญของการบริหารทรัพยากรไว้ว่า การบริหารทรัพยากร คือ การพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่หน่วยงาน การบริหารทรัพยากรมีความจำเป็นและความสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม
2. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่หน่วยงานนั้น
3. เพื่อเป็นการควบคุมการดำเนินงานขององค์กรหรือผู้รับผิดชอบการบริหารทรัพยากรในบางครั้ง
4. เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรมใหม่ๆ
5. เพื่อเป็นการกระจายทรัพยากร

พินิจ เศษฎาฉัตร (2545: 277) กล่าวถึงหลักการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการลงทุนทางการศึกษามีหลักสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1. ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ประสิทธิภาพแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ประสิทธิภาพภายใน (Internal Efficiency) หมายถึงความสามารถในการใช้ทรัพยากรของระบบการศึกษาหรือสถาบันการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

1.2 ประสิทธิภาพภายนอก (External Efficiency) หมายถึงความสามารถของระบบการศึกษาในการผลิตกำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของระบบเศรษฐกิจ

2. ความเป็นธรรม การจัดสรรทรัพยากรโดยคำนึงถึงความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2545: 14) กล่าวถึงหลักการบริหารทรัพยากรว่า มีหลักการอย่างกว้าง ๆ 3 ประการ คือ

1. หลักความเสมอภาค ต้องถือหลักนี้อย่างเคร่งครัด ซึ่งจะเน้นความเสมอภาคด้านคุณภาพมากกว่าความเสมอภาคในด้าน โอกาส

2. หลักประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงถึงให้มากที่สุด ในขณะที่ทรัพยากรมีจำกัด ความมีประสิทธิภาพในการบริหารจะรวมถึงประสิทธิภาพในการจัดสรรและประสิทธิภาพในการใช้

3. หลักประสิทธิผล การใช้หรือการบริหารทรัพยากร คือการพยายามหาสิ่งมาช่วยเหลือ สนับสนุนให้การดำเนินงานของกิจกรรมต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย

กล่าวโดยสรุป ทรัพยากรเป็นสื่อกลางที่จะทำให้บุคคลสามารถดำเนินการต่าง ๆ ให้บรรลุภารกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรจึงเป็นความพยายามในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีหลักการในการบริหารทรัพยากรที่สำคัญ ๆ 4 หลักคือ หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผลและหลักความเป็นธรรม

1.4 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา

แนวคิดและการบริหารทรัพยากรเพื่อพัฒนาประเทศมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา วิทชากร เชียงกูล (2542: 163) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยยุคก่อนประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2504 ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ระดมบริจาคทรัพย์สิ่งของและแรงงานสร้างโรงเรียน วัด สะพาน ฯลฯ ให้เป็นของส่วนรวมโดยไม่ต้องพึ่งทางงบประมาณจากรัฐ หรือพึ่งเพียงบางส่วน แต่ในยุค 40 ปีที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐขยายตัว

ใหญ่โตไปทำงานพัฒนามากขึ้นและชุมชนมีบทบาทลดลง การระดมทรัพยากรกลายเป็นเรื่องมุ่งใช้งบประมาณของรัฐเป็นส่วนใหญ่ และไม่อาจจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาได้มากเพียงพอ เพราะนอกจากประชากรจะเพิ่มขึ้น ผู้ต้องการจะเรียนเพิ่มขึ้นแล้ว การจัดการศึกษาถ้าจะให้คุณภาพสูงก็ต้องใช้ทรัพยากรในอัตราสูงขึ้นด้วย

อภิชัย พันธเสน (2539 : 157) เห็นว่า ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ท้องถิ่นต่างๆ ต่างมีความหลากหลายมากขึ้นทุกที อันเป็นผลจากความไม่สามารถปรับตัวได้ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อแบบแผนในการดำเนินชีวิต การเมือง เศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป การรวมอำนาจการตัดสินใจและการดำเนินการทั้งหมดไว้ที่ศูนย์กลางย่อมไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของท้องถิ่นได้ ผลก็คือ ทำให้ท้องถิ่นอ่อนแอและไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองของตนเองได้ เกิดเป็นปัญหาในการพัฒนาชนบท การกระจายอำนาจในการตัดสินใจและปกครองตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ในช่วงปฏิรูปการศึกษาไทย ชัยอนันต์ สมุทรวาณิชย์ (2541: 37) ได้วิจัย ประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในประเด็นทรัพยากรเพื่อการศึกษาได้ข้อสรุปว่า ปัญหาเรื่องความเสมอภาค คุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาเป็นประเด็นหลักของการปฏิรูปการศึกษาโดยผ่านการพัฒนารูปแบบงบประมาณทางการศึกษา ได้มีการเสนอให้มีการระดมเงินจากแหล่งอื่นๆ นอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดินมาใช้ในการจัดการศึกษามากขึ้น ในส่วนของเงินอุดหนุนจากท้องถิ่นควรมีการกระจายอำนาจทางการเงินและการคลัง รวมทั้งปฏิรูประบบภาษีอากรเพื่อให้ท้องถิ่นหารายได้เพิ่มขึ้น ในระยะแรกเริ่มมีข้อเสนอให้นำรายได้ของท้องถิ่นมาใช้จัดการศึกษาให้สูงขึ้นจากเดิม ควรระดมการลงทุนจากภาคเอกชนและผู้เรียนให้มากขึ้น โดยส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาลงทุนทางการศึกษาและให้ผู้เรียนเสียค่าเล่าเรียนให้สะท้อนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้มากขึ้น โดยรัฐให้การสนับสนุนทางการเงินและความช่วยเหลือทางวิชาการ ตลอดจนอำนวยความสะดวกเพื่อให้ภาคเอกชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามมาตรา 58 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 29)

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครั้ว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน

องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษาดังนี้

1. ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด

2. ให้อุบล ครอบครั้ว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และการใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด

สุทธิวรรณ ตันศิริจนาวงศ์ (2546: 144) ได้สรุปความสำคัญของการระดมทุนเพื่อจัดการศึกษาจากสาระบัญญัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างบุคคล ภาครัฐ ภาคเอกชน ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. เพื่อไม่ให้ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเป็นภาระกับภาครัฐเพียงอย่างเดียว ควรเป็นภาระของบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภาคเอกชน องค์กรต่างๆ รับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมจะช่วยให้มีงบประมาณสนับสนุนทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นในสถานศึกษา

3. เพื่อสนับสนุนการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการสถานศึกษาซึ่งทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มิอยู่ในชุมชน นำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาได้คือ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรทางสังคม

4. เพื่อให้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นแหล่งวิชาการ ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพราะสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยหนึ่งของชุมชน ผู้เรียนจะต้องศึกษาและเรียนรู้ความเป็นอยู่ของสังคม ชุมชน เพื่อที่จะได้ปรับปรุงตนเองให้อยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข

5. เพื่อใช้ทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เป็นแหล่งส่งเสริมประสบการณ์และให้ความรู้แก่ผู้เรียนให้มีความรู้ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น นั่นคือ สถานศึกษารู้จักเลือกสรรแหล่งวิชาในชุมชนหรือจากสถานที่ใกล้เคียงชุมชนนั้น

6. เพื่อใช้การพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาบัน โดยใช้ทรัพยากรในการจัดกิจกรรมทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน

7. เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาในภาพรวมและในระดับสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากทรัพยากรการศึกษาทั้งที่มีอยู่ในสถานศึกษา และแหล่งชุมชน สามารถนำมาสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการเรียนการสอนและกิจกรรมสนับสนุนงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาได้

จากแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 58 ดังกล่าว รัฐจำเป็นต้องมีมาตรการเสริมเพื่อรองรับ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (อ้างในสุนนทิพย์ บุตรสมบัติ 2545: 155-157) ได้กำหนดมาตรการรองรับไว้ดังนี้

1. ลดหย่อน/ยกเว้นภาษีเพื่อการระดมทุนและการลดต้นทุน ได้แก่
  - 1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดินสำหรับสถานศึกษาเอกชน
  - 1.2 ภาษีสินค้าที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาเป็นการเฉพาะ ให้ครอบคลุมวัสดุอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
2. การกั้นรายได้จากการจัดเก็บภาษีมาใช้เพื่อการศึกษา ได้แก่
  - 2.1 สนับสนุนการจัดเก็บภาษีการรับมรดก โดย กำหนดมูลค่านับค่าของมรดกที่จะจัดเก็บและให้กั้นรายได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าว มาใช้เพื่อการศึกษา ซึ่งในเบื้องต้นได้เสนอให้เพิ่มค่าธรรมเนียมการโอนอสังหาริมทรัพย์ ที่เป็นที่ดิน และกั้นรายได้ดังกล่าวมาใช้เพื่อการศึกษา
  - 2.2 สนับสนุนการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินและให้กั้นรายได้จากการเก็บภาษีดังกล่าวมาใช้เพื่อการศึกษา
3. การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการบริจาคเพื่อการศึกษา ได้แก่
  - 3.1 การเพิ่มรายการบริจาคเพื่อการศึกษาเป็นรายการหักลดหย่อนสำหรับการเสียภาษีรายได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีเงินได้นิติบุคคลอีกรายการหนึ่งแยกต่างหากจากรายการลดหย่อนการบริจาคเพื่อการกุศลอื่น
  - 3.2 การยกเว้นค่าธรรมเนียมการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่บริจาคให้สถานศึกษาของเอกชนที่เป็นนิติบุคคลและหากสถานศึกษาเลิกกิจการต้องจัดให้มีการชำระบัญชีและให้ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการบริจาคตกเป็นของรัฐหรือมูลนิธิเพื่อการศึกษา
  - 3.3 หากมีการจัดเก็บภาษีการรับมรดก ให้ยกเว้นภาษีการรับมรดกเฉพาะในส่วนที่ผู้รับมรดกบริจาคให้กับกองทุนเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการศึกษาเป็นการเฉพาะ

4. การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร ได้แก่

4.1 การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการบริหารจัดการสำหรับสถานศึกษาที่ไม่สามารถจัดการศึกษาได้เต็มศักยภาพของสถานศึกษาอันนำไปสู่การใช้ทรัพยากรที่ไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา (สถานศึกษาที่มีขนาดต่ำกว่า 250 คน) การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น

4.2 กำหนดอัตราส่วนครุค่อนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานอัตรากำลังข้าราชการครูในสถานศึกษาเท่ากับ 1:25 (ครูผู้สอน)

4.3 การจัดทำแผนที่การศึกษา (School Mapping) เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. การระดมทุนจากแหล่งทรัพยากรอื่นๆ ได้แก่

5.1 การส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเพื่อการพาณิชย์ โดยรัฐให้การค้ำประกัน

5.2 การกำหนดอัตราค่าบริการสาธารณูปโภคสำหรับบริการการศึกษารวมทั้งบริการทางอินเทอร์เน็ต (Internet) ในอัตราพิเศษเป็นการเฉพาะซึ่งต่างจากการประกอบธุรกิจเชิงพาณิชย์อื่น เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

5.3 ออกสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับพิเศษ) เพื่อนำรายได้มาใช้ในการศึกษา

5.4 สนับสนุนให้สถานศึกษามีเงินทุนสะสมระยะยาวเพื่อให้สถานศึกษามีทุนไว้ใช้สำหรับการพัฒนาการศึกษาโดย

5.4.1 ให้สถานศึกษาจัดเก็บเงินงบประมาณเหลือจ่ายเข้าเป็นทุนสะสมของสถานศึกษาโดยไม่ต้องนำส่งคืนกระทรวงการคลัง

5.4.2 จัดสรรงบประมาณเป็นเงินกองทุนคงยอดเงินต้น (Endowments Fund) โดยรัฐจัดสรรงบประมาณเป็นเงินกองทุนคงยอดเงินต้นหรือเงินสมทบ (Equalizing Matching Grants) เพื่อตั้งเป็นทุนสะสมสำหรับสถานศึกษาที่ยากจนหรือตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลที่ไม่สามารถระดมทุนได้เองในระยะเริ่มต้นเพื่อกระตุ้นให้สถานศึกษา ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการระดมทุนของสถานศึกษาให้มากขึ้น

6. ให้ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาของรัฐ (ระดับปริญญาตรี) จ่ายค่าเล่าเรียนค่าธรรมเนียมในสัดส่วนที่สูงขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 ของต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา จานแนกตามสาขาวิชาโดยดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปภายในระยะเวลา 5 ปี สำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในกรณีค่าใช้จ่ายสำหรับจัดบริการเสริมหรือเกินกว่าหลักสูตรมาตรฐานให้ผู้ปกครอง

เป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายโดยไม่เป็นการบังคับและจัดให้มีทางเลือกสำหรับผู้เรียนที่ยากจนด้อยโอกาส สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลได้แก่ ค่าเครื่องแบบ ค่าหนังสือตำรา ค่าอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวันให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย ยกเว้นผู้เรียนที่มีฐานะยากจนด้อยโอกาส รัฐจะจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนชดเชยให้ผู้เรียนเหล่านั้น เพื่อสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรม

7. การส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคลมีอิสระในการบริหารจัดการทรัพย์สินและรายได้ของสถานศึกษามากขึ้น โดยการยกเลิกหลักเกณฑ์ วงเงินและราคากลางตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา พ.ศ. 2534 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการรับจ่ายเงินเพื่อประโยชน์การศึกษา พ.ศ. 2538 เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting) และแนวทางการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งนี้ สถานศึกษาจะต้องมีระบบการบริหารการเงินการบัญชีที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

สำหรับที่ราชพัสดุ สถานศึกษามีอำนาจจัดการและจัดหาประโยชน์จากที่ราชพัสดุ โดยเฉพาะเพื่อการศึกษาเท่านั้น หากจำเป็นต้องจัดหาประโยชน์เพื่อการอื่นต้องทำความตกลงกับกรมธนารักษ์เป็นกรณีไป โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดรวบรวมเรื่องการใช้ที่ราชพัสดุของสถานศึกษาและทำความตกลงกับกรมธนารักษ์ในคราวเดียวกันรวมทั้งสามารถเสนอขอยกเว้นการประมูลได้

1.5 วงจรคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา PDCA

PDCA เป็นวงจรพัฒนาคุณภาพงาน เป็นวงจรพัฒนาพื้นฐานหลักของการพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ (Total Quality Management : TQM) ผู้ที่คิดค้นกระบวนการหรือวงจรพัฒนาคุณภาพคือ Shewhart นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน แต่ Deming ได้นำไปเผยแพร่ที่ประเทศญี่ปุ่น จนประสบผลสำเร็จ และเป็นกระบวนการพัฒนางานที่ผลักดันให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศมหาอำนาจของโลก คนทั่วไปจึงรู้จักวงจรพัฒนาคุณภาพ จากการเผยแพร่ของ Deming จึงเรียกว่า วงจร Deming เมื่อวงจรเดมมิงได้ถูกนำไปใช้และพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นวงจร PDCA นับเป็นวงจรที่ได้รับความนิยม กลายเป็นวงจรหลักในการบริหารงานมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก (<http://61.19.35.21/mod/resource/view.php?id=338>)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ เสรี ลาซโรจน์ (2545: 16) ได้เสนอให้ใช้วงจรพัฒนาคุณภาพเดมมิง (The Deming Cycle) เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งมีขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Plan) เป็นขั้นการพัฒนาความคิดที่จะสร้างรูปแบบและรายละเอียดต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงได้ โดยมีองค์ประกอบที่ชัดเจน 3 ประการคือ

- 1.1 ขอบเขตของปัญหาและความต้องการ
- 1.2 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- 1.3 วิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
2. **ขั้นปฏิบัติการ (Do) ประกอบด้วย**การลงมือทำ 3 ขั้นตอน คือ
  - 2.1 การวางกำหนดการซึ่งประกอบด้วย
    - 2.1.1 กำหนดกิจกรรมต่างๆที่ต้องการจะปฏิบัติ
    - 2.1.2 การกำหนดเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในแต่ละกิจกรรม
    - 2.1.3 การกำหนดทรัพยากรต่างๆที่ต้องใช้ในแต่ละกิจกรรม
  - 2.2 การจัดทำรูปแบบแมตริกซ์ (Matrix Management) เพื่อดึงผู้เชี่ยวชาญมาช่วยเสริมกำลังในการทำงานและประสานฝ่ายต่างๆให้เกิดการร่วมมืออย่างเข้มแข็งในขณะเดียวกันก็จะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคลในองค์กรด้วย ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ
    - 2.2.1 ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจงานทั้งหมดและเข้าใจเหตุผลที่ต้องมีการพัฒนา
    - 2.2.2 ให้ผู้ร่วมงานสามารถใช้ดุลยพินิจอันเหมาะสมในการปฏิบัติงานด้วยความยืดหยุ่นภายใต้กรอบที่กำหนดแนวทางไว้
    - 2.2.3 ฝึกสอนให้ผู้ปฏิบัติงานมีการฝึกทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัติงาน โดยอธิบายให้เข้าใจหรือแสดงให้เห็น
    - 2.2.4 ให้มีโอกาสดลองปฏิบัติจริง
    - 2.2.5 ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในขณะที่มีการฝึกอบรม
    - 2.2.6 ให้อัปเดตยอมรับฟังความคิดเห็นการวิจารณ์ของผู้อื่นเพื่อปรับปรุงงาน
    - 2.2.7 ให้มีการวางแผนที่เป็นเอกสารชัดเจนเข้าใจตรงกันในการฝึกอบรม
    - 2.2.8 มีการให้รางวัลแก่ทุกคนที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงงาน
    - 2.2.9 พัฒนาให้คนมีความสามารถหลายๆด้าน
    - 2.2.10 พัฒนาจิตใจให้รักความร่วมมือในการทำงาน
3. **ขั้นการตรวจสอบ (Check) เป็นขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อให้รู้สภาพของงานที่เป็นอยู่** โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางแผนไว้ ซึ่งควรมีขั้นตอนการทำงานที่สำคัญดังนี้
  - 3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ รวบรวมข้อมูล
  - 3.2 พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอน ๆ ในแต่ละกิจกรรม เพื่อทราบปริมาณและคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละขั้นตอนและในแต่ละกิจกรรมเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

3.3 รายงานผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งรายงานนี้อาจเป็นรายงานเร่งด่วนด้วยวาจาอย่างไม่เป็นทางการก่อนก็ได้ แต่รายงานอย่างเป็นทางการก็ต้องมี

4. ขั้นตอนการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงงาน (Act) เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการเมื่อมีการค้นพบปัญหา ข้อบกพร่อง หรือแนวทางปรับปรุงงานซึ่งต้องมีการดำเนินงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติโดยไม่ชักช้าโดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

4.1 หากผลงานผิดไปจากเป้าหมายต้องวิเคราะห์ให้ถึงต้นเหตุและแก้ไขต้นเหตุ

4.2 หากพบความผิดปกติต้องสอบถามข้อเท็จจริงให้ปรากฏ เพื่อป้องกันมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นอีก

4.3 การแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐาน อาจใช้วิธีการได้หลายทางตามเหตุแห่งปัญหา แต่มาตรการต่อไปนี้มีมีความจำเป็นคือ

4.3.1 การย้ายนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์

4.3.2 การปรับปรุงระบบและวิธีการทำงาน

4.3.3 การประชุมเพื่อวิเคราะห์หรือปรึกษาหารือเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2548: 6) ได้สรุปวงจรคุณภาพเดมมิ่งหรือกระบวนการ PDCA ไว้ว่า PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ วางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบและปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ขั้นตอนแต่ละขั้นของวงจร PDCA มีรายละเอียด ดังนี้

วางแผน (Plan) หมายความว่ารวมถึงการกำหนดเป้าหมาย / วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานวิธีการ และขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงาน บรรลุเป้าหมายในการวางแผนจะต้องทำความเข้าใจกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เป้าหมายที่กำหนดต้องเป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ขององค์กรเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วทั้งองค์กร การวางแผนในบางด้านอาจจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐาน ของวิธีการทำงานหรือ เกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ไปพร้อมกันด้วยข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานนี้ จะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบได้ว่า การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ระบุไว้ในแผนหรือไม่

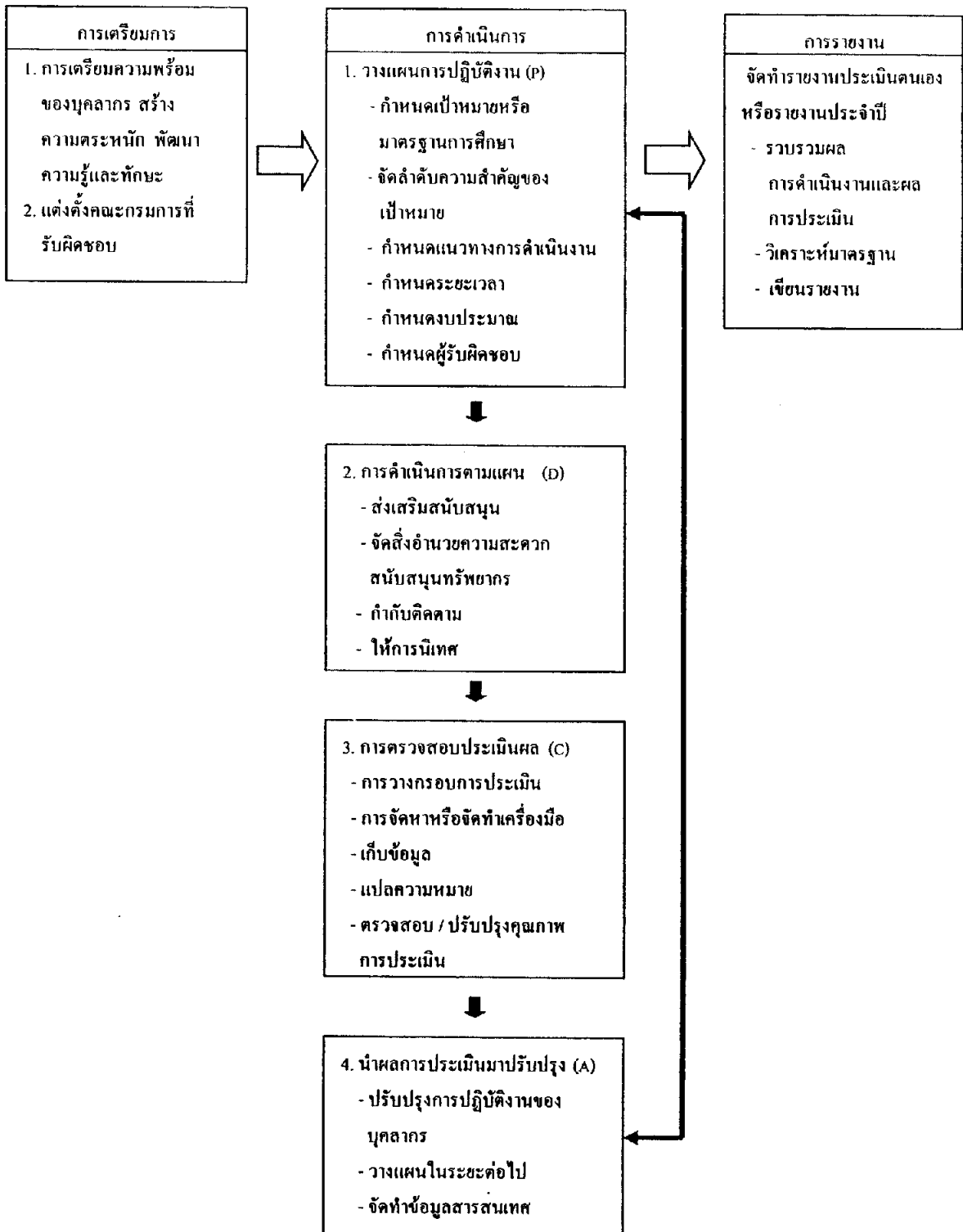
ปฏิบัติ (Do) หมายถึง การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใด ๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่าง ๆ ของ สภาพงานที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ใน

กรณีที่เป็นงานประจำที่เคยปฏิบัติหรือเป็นงานเล็กอาจใช้วิธีการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแต่ ถ้าเป็นงานใหม่หรืองานใหญ่ที่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก อาจต้องจัดให้มีการฝึกอบรมก่อนที่จะ ปฏิบัติจริงการปฏิบัติจะต้องดำเนินการไปตามแผน วิธีการ และขั้นตอน ที่ได้กำหนดไว้ และจะต้อง เก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

ตรวจสอบ (Check) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผน หรือไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงานหรือไม่ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เนื่องจากในการ ดำเนินงานใด ๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรค ต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน การติดตามการตรวจสอบ และการ ประเมินปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพ ของการดำเนินงานต่อไปในการตรวจสอบ และการประเมินการ ปฏิบัติงาน จะต้องตรวจสอบด้วย ว่าการปฏิบัตินั้น เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของงาน

การปรับปรุง (Act) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการ ตรวจสอบแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วน เฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุที่ แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนด มาตรฐานของวิธีการ ทำงานที่ต่างจากเดิมเมื่อมีการดำเนินงานตามวงจร PDCA ในรอบใหม่ข้อมูลที่ได้จากการปรับปรุงจะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้ด้วย

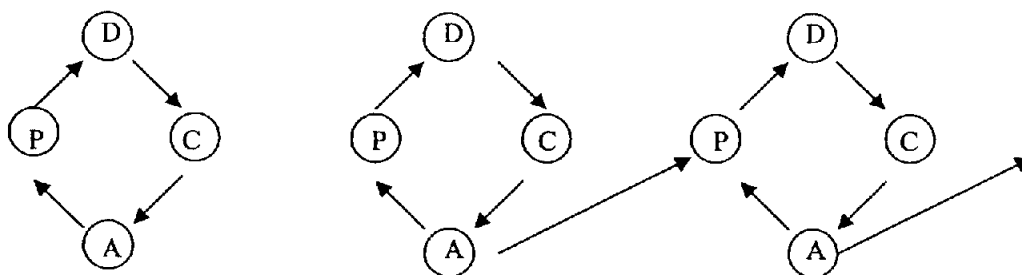
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สรุปขั้นตอนการดำเนินการตามวงจร เดมมิงเป็นแผนภาพดังนี้ (อ้างในประภาพรรณ เอี่ยมสุภายิต ปรานี สังฆะตะวรรณ และอุษาวดี จันทรสนธิ 2545: 124)

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

วงจรพัฒนาคุณภาพเคมมิง สรุปลงเป็นภาพได้ ดังนี้ (อ้างอิงใน ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ, ปราณิ สังขะตะววรรณและอุษาวดี จันทรสนธิ 2545: 124)

ภาพที่ 2.2 วงจรพัฒนาคุณภาพของเคมมิง

กล่าวโดยสรุป ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาเป็นสื่อกลางหรือเครื่องมือในการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทรัพยากรสามารถแบ่งประเภทได้เป็น 4 ประเภทคือ

1. ทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง คน ประชาชน ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา วิทยากร หรือนักปราชญ์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาได้

2. ทรัพยากรการเงิน หมายถึง เงินที่ใช้เพื่อการจัดการศึกษา อาจอยู่ในรูปทุนการศึกษา รายได้ ภาษี ค่าธรรมเนียม หรือค่าเล่าเรียนที่จัดหาหรือจัดเก็บเพื่อใช้ในการจัดการการศึกษา

3. ทรัพยากรกายภาพ หมายถึง ทรัพยากรที่มีรูปร่างซึ่งใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา ซึ่งอาจอยู่ในรูป เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การศึกษา ที่ดิน อาคาร สถานที่ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ ธรรมชาติหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

4. ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร การบันเทิง เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อการบริหารความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร อินเทอร์เน็ตและการให้บริการรวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้และข้อมูลข่าวสาร

เมื่อนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรคุณภาพของเคมมิง (PDCA) มาบูรณาการกับการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา สามารถสรุปเป็นกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาตามวงจรคุณภาพของเคมมิง (PDCA) ได้เป็น 4 กระบวนการ ดังนี้

1. การวางแผน (P) หมายถึง การจัดทำแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา โดยมีคณะกรรมการจัดทำแผนที่มีประชาชนในชุมชนและตัวแทนสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จและกิจกรรมการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้ชัดเจนแต่มีความยืดหยุ่นปรับปรุงได้ตามความเหมาะสม

2. การบริหารทรัพยากร (D) หมายถึง การรวบรวม แสวงหา ระดม พัฒนา หรือการให้บริการทรัพยากร เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านการศึกษา ศาสนาและ ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนหรือสถานศึกษา โดยได้ดำเนินการเองหรือสนับสนุน ส่งเสริม เชิญชวน หรือจูงใจให้บุคคล สถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นให้ดำเนินการเพื่อนำทรัพยากรประเภท ต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการการศึกษา

3. การตรวจสอบ (C) เป็นขั้นการควบคุม กำกับติดตามการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในระหว่างดำเนินการตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมีบุคคลหรือคณะกรรมการในการกำกับติดตาม รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขระหว่าง การดำเนินงาน

4. การประเมินผลและปรับปรุง (A) หมายถึง การทบทวน สรุปและรายงานผลการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำข้อคิดเห็นและการเสนอแนะไปใช้ในการดำเนินงานในโอกาสต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

2.1 ความหมายของการจัดการศึกษา

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2545: 11) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการศึกษาเป็นคำที่มาจากคำว่าจัดการกับการศึกษาซึ่งนำคำสองคำมารวมกันจะมีความหมายว่า การดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 2) ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้าง องค์

ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ฮอลท์ (Holt David H.) (อ้างใน สุทธิธรรม ตันตริจนาวงศ์ 2546: 143)

ให้ความหมายการจัดการไว้ว่า หมายถึงกระบวนการวางแผนการจัดองค์กร การกระทำและการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรบุคคล วัสดุสิ่งของและเงินทุน เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญในองค์กร

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาหมายถึง กระบวนการดำเนินการนำทรัพยากรมาใช้ในการจัดการให้เกิดความงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเกิดความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.2 แนวการจัดการศึกษา

แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 12)

1. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

2. การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

3. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 ผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

3.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4. รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ศูนย์กีฬา แหล่งเรียนรู้อื่น ฯลฯ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

5. ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

6. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

7. หลักสูตรการศึกษาต้องมีลักษณะหลากหลาย สาระของหลักสูตรต้องมุ่งพัฒนาให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

8. ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

9. ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

2.3 ระบบการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติแบ่งระบบการศึกษาไว้ดังนี้

มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาคือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สุมาลี สังข์ศรี (2545: 223) ได้อธิบายรายละเอียดการศึกษา 3 ระบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ดังนี้

1. การศึกษาในระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีกฎระเบียบต่างๆค่อนข้างตายตัว เช่น ในเรื่องของการแบ่งระดับชั้นเรียน เรื่องอายุของผู้เรียน เรื่องการกำหนดหลักสูตร การกำหนดเวลาเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ต้องเรียนเต็มเวลา การกำหนดคุณสมบัติของผู้สอน การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละระดับชั้น การมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวในการวัดผล ประเมินผล การใช้เวลาเรียนยาวนานเพื่อมุ่งเตรียมเยาวชน หรือผู้เรียนให้นำความรู้ไปใช้ในวิชาชีพหน้า เนื้อหาหลักสูตรเป็นทฤษฎีวิชาการที่กำหนดตายตัว ผู้เรียนทุกท้องถิ่นส่วนใหญ่เรียนเนื้อหาเดียวกัน เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลในช่วงอายุที่กำหนดเท่านั้น การเรียนจะต้องเรียนอย่างต่อเนื่อง ตามหลักสูตรการเรียนการสอนเกิดขึ้นในสถานศึกษาหรือในสถาบันที่จัดขึ้น โดยเฉพาะ ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย

กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาในระบบโรงเรียนคือบุคคลที่อยู่ในวัยเรียนซึ่งจำแนกตามระดับชั้น และกลุ่มอายุโดยประมาณ ดังนี้

ระดับอนุบาลหรือปฐมวัยศึกษา อายุ 3-5 ปี

ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 6-12 ปี

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 อายุ 13-18 ปี

อุดมศึกษา (ประมาณ 4-6 ปี) อายุ 19-22 ปี หรือ 24 ปี

การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ระดับต่อเนื่องกัน คือ

1.1 การศึกษาก่อนประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ ประมาณ 3-5 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่อยู่ในวัยเจริญเติบโตให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การศึกษาในระดับนี้อาจจัดในรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ชั้นเรียนอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล

1.1.2 ชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา

1.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน

1.2 การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุประมาณ 6-11 ปี แบ่งเป็น 6 ระดับขั้นคือ ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 การศึกษาระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการพัฒนาความรู้ และความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อการศึกษา ความรู้ และการเรียนในระดับที่สูงขึ้น การฝึกทักษะพื้นฐานทางด้านอาชีพ ส่งเสริมการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น การปลูกฝังค่านิยมและคุณธรรม ให้รู้จักหน้าที่พลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับดังนี้

1.3.1 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีกำหนดระยะเวลาเรียน 3 ปี คือ มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงอายุผู้เรียน 13-14 ปี จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับนี้คือเพื่อเสริมความรู้ ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ เพื่อการศึกษาเพิ่มเติม และการดำเนินชีวิต รู้จักคิด รู้จักปัญหาเพิ่มคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และ วัฒนธรรมอันดีงาม

1.3.2 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีกำหนดระยะเวลา 3 ปี คือ มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดให้แก่ผู้เรียนอายุประมาณ 15-17 ปี เป็นการศึกษาที่เน้นวิชาสามัญ เพื่อการศึกษาต่อเนื่องในระดับสูงขึ้นไป

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาสายอาชีพที่เทียบเท่ากับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี กำหนดระยะเวลา 3 ปีเช่นเดียวกันคือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีจุดมุ่งหมายเพื่อ สร้างความรู้ความสามารถ และฝึกทักษะช่างฝีมือระดับต้นให้แก่เยาวชน

1.4 การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

1.4.1 การศึกษาระดับอนุปริญญา ได้แก่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ปกศ.สูง) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพเฉพาะในระดับกลาง

1.4.2 การศึกษาระดับปริญญาตรี มุ่งสร้างความรู้ ทักษะความชำนาญในสาขาวิชาชีพต่างๆ ให้แก่บุคคลเพื่อออกไปประกอบอาชีพ การศึกษาระดับปริญญาตรีนั้นเปิดสอนหลากหลายสาขาวิชา ใช้เวลาเรียนประมาณ 4-6 ปี

1.4.3 การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและความชำนาญเฉพาะเพื่อการทำงานในวิชาชีพอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

2. การศึกษานอกระบบ เป็นประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่เด็กก่อนวัยเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียน โดยเฉพาะ ผู้ที่พลาดโอกาสที่จะเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนจนถึงวัยสูงอายุ โดยไม่จำกัดพื้นฐานการศึกษา ประสบการณ์ อาชีพ ฯลฯ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในเรื่องหลักเกณฑ์ ระเบียบระบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอายุของผู้เรียน ระยะเวลาเรียน หลักสูตร วิธีเรียน การวัดผลและประเมินผล สถานที่เรียนอาจเรียนที่บ้าน ที่วัด ที่ที่ทำงาน ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อม หยุดเรียนได้เมื่อมีความจำเป็นและกลับเข้าใหม่เมื่อต้องการ ผู้จัดการศึกษาไม่จำกัดอยู่เฉพาะโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น อาจเป็นหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ

กิจกรรมการศึกษานอกระบบจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 การศึกษานอกระบบประเภทการศึกษาสามัญ มีกิจกรรมกลุ่มดังนี้

2.1.1 การสอนอ่าน-เขียนให้แก่ผู้ไม่รู้หนังสือ หรือผู้ลืมหนังสือ

2.1.2 การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับประถม มัธยมศึกษาและมัธยมศึกษา

ปลาย

2.2 การศึกษานอกระบบประเภทการให้ความรู้และทักษะอาชีพ มีกิจกรรมต่างๆ เช่น

2.2.1 การฝึกอาชีพอิสระระยะสั้น

2.2.2 การฝึกอาชีพแบบกลุ่มสนใจ

2.2.3 การฝึกอาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ป.อ.)

2.2.4 การฝึกวิชาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

2.3 การศึกษานอกระบบประเภทให้ความรู้ทั่วไปและข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีกิจกรรมดังนี้

2.3.1 การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

2.3.2 การให้ความรู้ข่าวสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์

คอมพิวเตอร์

- 2.3.3 การจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
- 2.3.4 ห้องสมุดประชาชน
- 2.3.5 ศูนย์การเรียนชุมชน
- 2.3.6 ศูนย์วิทยาศาสตร์
- 2.3.7 พิพิธภัณฑ์
- 2.3.8 ศูนย์กีฬา นันทนาการ
- 2.3.9 สวนสมุนไพร
- 2.3.10 การจัดแหล่งเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ

3. การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) หรือการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ เป็นการเรียนรู้ที่บุคคลได้รับความรู้ ประสบการณ์ ได้เสริมสร้างเจตคติ ค่านิยมและทักษะต่างๆ จากครอบครัว จากชุมชน จากประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน จากการสังเกต การพูดคุย การเข้าร่วมกิจกรรม จากการประกอบอาชีพการงาน จากขนบธรรมเนียมประเพณี จากสื่อมวลชน จากประสบการณ์ตามธรรมชาติและจากสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ดังกล่าวไม่มีกำหนดแน่นอน บุคคลต้องการจะเรียนรู้เมื่อใดก็ได้ จะเรียนรู้ที่ก็ได้เมื่อต้องการ

กิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยที่จะเกิดขึ้นในชุมชน สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้ (สุมาลี สังข์ศรี 2545: 233-234)

- 3.1 การศึกษาตามอัธยาศัยของห้องสมุดต่างๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุด วัด ห้องสมุดหน่วยงานเอกชน เป็นต้น
- 3.2 การศึกษาตามอัธยาศัยที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
- 3.3 การศึกษาตามอัธยาศัยจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน
- 3.4 การศึกษาตามอัธยาศัยของเครือข่ายเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) สถานีอนามัยตำบล สำนักงานเกษตรตำบล แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือตามวิถีชีวิตของชาวบ้าน
- 3.5 การศึกษาตามอัธยาศัยโดยสื่อสารมวลชน
- 3.6 การเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งประกอบด้วยผู้รู้ วัฒนธรรมและองค์ความรู้ของชุมชน ซึ่งสั่งสมและสืบทอดต่อกันมา
- 3.7 การเรียนรู้จากสื่อพื้นบ้าน เช่น ลิเก หมอลำ หนังตะลุง มโนราห์ ลำตัด เพลงลูกทุ่ง เป็นต้น
- 3.8 การเรียนรู้จากครอบครัว

3.9 การจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นภายในชุมชนโดยประชาชนรวมตัวกันตามความสนใจ

3. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

3.1 ความหมายและประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่ได้รับยกฐานะจากสภาตำบลที่เป็นนิติบุคคล มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในงบประมาณที่ส่งมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ซึ่งการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย (กล้า ทองขาว และคณะ 2545: 7)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ปัจจุบันแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ.2546 ครั้งแรกที่จัดตั้งเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 มีจำนวน 617 แห่งและการจัดตั้งเพิ่มขึ้นในเวลาต่อมา จนปัจจุบันมีจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 6,744 แห่ง (ข้อมูล 30 สิงหาคม 2545) มีรูปแบบคล้ายการปกครองระดับชาติ คือ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำ (www.thailocalgov.com)

3.1.1 ฝ่ายการเมือง ประกอบด้วย

1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนให้เป็นตัวแทน หมู่บ้านละ 2 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกเพื่อดำรงตำแหน่งประธานสภา 1 คน รองประธานสภา 1 คน และเลขานุการสภา 1 คน

2) คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ไม่เกิน 2 คน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ (สมชาย บำรุงทรัพย์ และณัฐวิภา โนมิตตันตินุณย์ 2547: 505)

3.1.2 ฝ่ายประจำ ประกอบด้วย

1) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานประชุม งานเกี่ยวกับการตราข้อบังคับตำบล งานนิติกร งานการพาณิชย์ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบังคับ งานงบประมาณประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบังคับงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

2) ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่าย การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การหักภาษีเงินได้และนำส่งภาษี การตัดโอนเงินเดือน การรายงานเงินคงเหลือ การจัดทำงบ จัดทำบัญชีทุกประเภท

3) ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบงานประมาณการค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานก่อสร้าง งานซ่อมบำรุง งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

4) ส่วนสาธารณสุข มีเฉพาะในองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสุขาภิบาล งานควบคุมโรคติดต่อ งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

กรมการปกครองได้แบ่งองค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น 5 ชั้น โดยใช้รายได้เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ดังนี้ (www.thailocalgov.com)

1. อบต.ชั้น 1 มีเกณฑ์รายได้ตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป มีพนักงานส่วนตำบลได้ 21 ตำแหน่ง ปัจจุบันมี 744 แห่ง
2. อบต.ชั้น 2 มีเกณฑ์รายได้ 12-20 ล้านบาท มีพนักงานส่วนตำบลได้ 12 ตำแหน่ง ปัจจุบันมี 78 แห่ง
3. อบต.ชั้น 3 มีเกณฑ์รายได้ 6-12 ล้านบาท มีตำแหน่งพนักงานส่วนตำบลได้ 6 ตำแหน่ง ปัจจุบันมี 205 แห่ง
4. อบต.ชั้น 4 มีเกณฑ์รายได้ 3-6 ล้านบาท มีตำแหน่งพนักงานส่วนตำบลได้ 4 ตำแหน่ง ปัจจุบันมี 843 แห่ง
5. อบต.ชั้น 5 มีเกณฑ์รายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาท มีตำแหน่งพนักงานส่วนตำบลได้ 3 ตำแหน่ง ปัจจุบันมี 5,544 แห่ง

3.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีรายละเอียดดังนี้ (นันทวัฒน์ บรมานันท์ 2547: 150)

3.2.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 (ฉบับปัจจุบัน) จะใช้บังคับ องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง

ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบลกับสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ สมาชิกที่ราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน แต่ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันใช้บังคับ จึงได้แก้ไขโครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ให้สอดคล้องกับมาตรา 285 แห่งรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นจึงได้แก้ไขมาตรา 45 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ในปี พ.ศ.2542 โดยกำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น แต่หากองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้าน ก็ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 คน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 2 หมู่บ้าน ก็ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 3 คน

อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้ (สมชาย บำรุงทรัพย์ และ ญัฐวิภา โฆษิตตันติ นุณย์ 2547: 499)

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

3.2.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เดิมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้มีฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเรียกว่า “คณะ กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล” ประกอบด้วย กำนันและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ไม่เกิน 2 คน และจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกิน 4 คนแต่ต่อมาได้มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 285 ที่กำหนดให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น ซึ่งมีการแก้ไขมาตรา 58 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ใหม่ โดย

กำหนดให้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหาร คนหนึ่งและกรรมการบริหารจำนวน 2 คน ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลแล้วเสนอให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการ แก้ไขตำแหน่งฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเสียใหม่ เรียกว่า นายกององค์การบริหาร ส่วนตำบลและให้มีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (นันทวัฒน์ บรมานันท์ 2547: 152)

นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 ดังนี้ (สมชาย บำรุงทรัพย์ และ ญัฐวิภา โขษิตตันติบุญย์ 2547: 506)

มาตรา 59 นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหาร ราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

2. สั่ง อนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการ

นายกององค์การบริหารส่วนตำบล

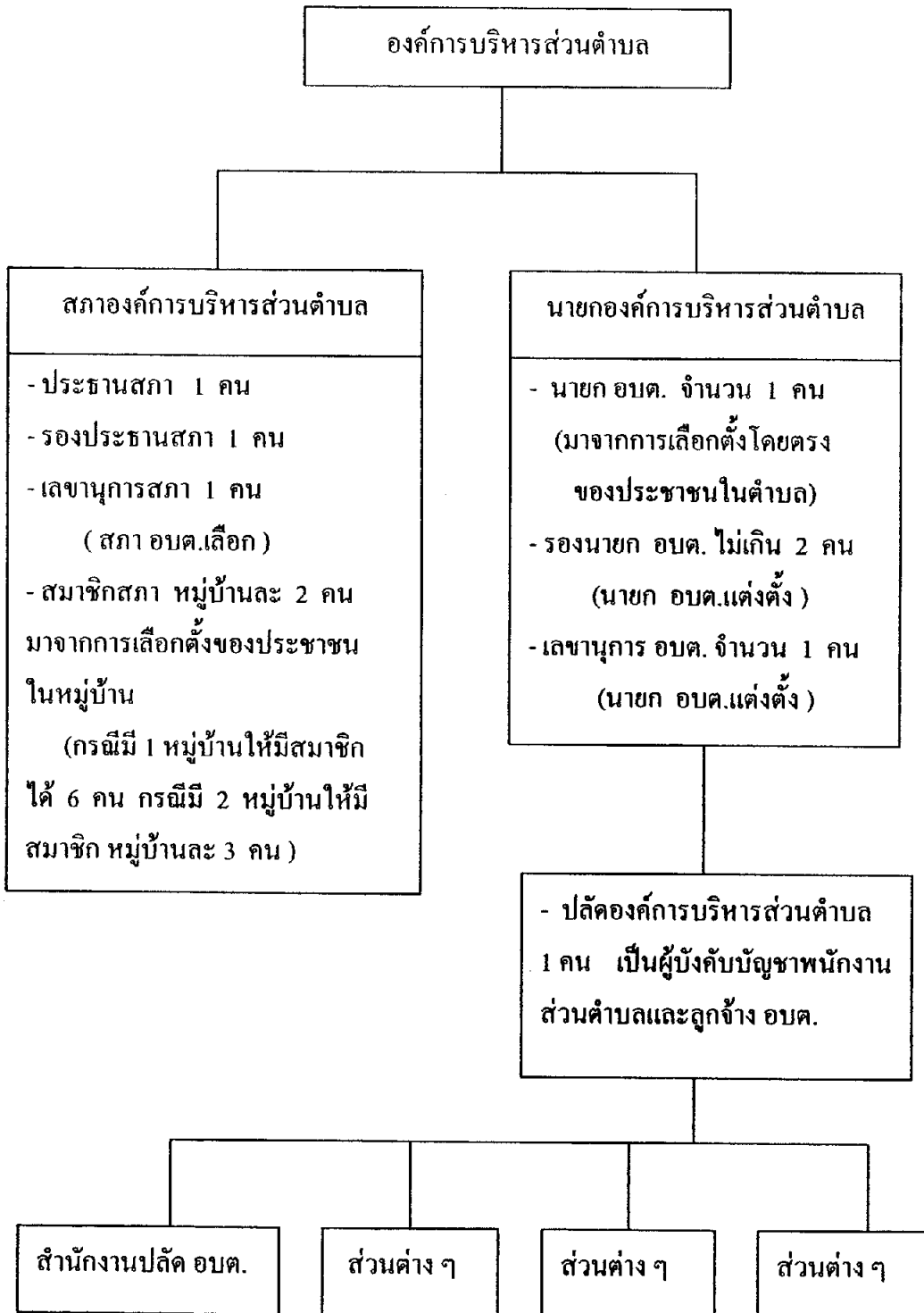
4. วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความ

เรียบร้อย

5. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลสรุปเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

จากโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลข้างต้น สามารถแบ่งฝ่ายงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามบทบาทหน้าที่ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็น 2 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการให้องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินงานตามภารกิจได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งบุคลากรฝ่ายนี้ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัด องค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานข้าราชการในส่วนต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ฝ่ายนิติบัญญัติ ทำหน้าที่ในการพิจารณากฎหมาย ระเบียบ ข้อบัญญัติ ข้อบังคับ รวมถึงการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล การควบคุมตรวจสอบ การบริหารงานของฝ่ายบริหาร เป็นต้น บุคลากรในฝ่ายนี้ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบุคลากรฝ่ายนี้มาจากการเลือกตั้งของ ประชาชนในพื้นที่

3.3 อำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม กล้า ทองขาว และคณะ (2545: 7) ได้สรุปอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลได้ 3 ลักษณะคือ

1. อำนาจหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำ องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องทำในเขตบริการของตนดังนี้

- 1.1 จัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 1.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้ง กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 1.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 1.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 1.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 1.7 คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.8 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

2. อำนาจหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะทำในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบล มีดังนี้

- 2.1 ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- 2.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 2.3 ให้มีการบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 2.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุมการกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ

สวนสาธารณะ

- 2.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 2.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 2.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 2.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 2.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.10 ให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 2.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
3. อำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญ เช่น
  - 3.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ให้อำนาจแก่ประธานกรรมการบริหารส่วนตำบล ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่น คือ
    - 3.1.1 พิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตการก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร ตามมาตรา 21 และ 22 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 รวมทั้งการรับแจ้งเหตุต่าง ๆ เกี่ยวกับอาคารตามมาตรา 39 ทวิ
    - 3.1.2 การฝ่าฝืนกรณีที่มีการก่อสร้าง คัดแปลง รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคาร
    - 3.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบังคับตำบลในส่วนที่ยังมิได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนด
  - 3.2 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้อำนาจองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะราชการส่วนท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอย สุขลักษณะของอาคาร เคารุ์ราคาญ การควบคุมการเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
  - 3.3 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535
  - 3.4 พระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าพนักงาน เช่น พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมอบหมาย

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่จัดระบบบริการสาธารณะในมาตรา 16 ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีการบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. ส่งเสริมกิจกรรมการฝึกและการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและ
ผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี
ของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข อนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย โรง
มหรสพและสาธารณสุขสถานอื่นๆ

24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุน การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

3.4 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กและกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่างๆ มีภารกิจที่ต้องดำเนินการทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระยะที่เริ่มจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งต่างจากเทศบาลที่กฎหมายบัญญัติให้ถ่ายโอนโรงเรียนมาอยู่ในความรับผิดชอบตั้งแต่เริ่มจัดตั้งเทศบาล และพระราชบัญญัติเทศบาลก็บัญญัติให้เทศบาลมีหน้าที่ต้องให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม ทำให้เทศบาลรับผิดชอบการจัดการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ในขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เพียงแต่จัดสรรงบประมาณรายได้ท้องถิ่นสนับสนุนสถานศึกษาในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบส่งผลให้ยังไม่มีโครงสร้างบุคลากรทางการศึกษาไว้ในระบบบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ประการใด (อัจฉรา วงษ์เอก 2546: 247)

บทบาทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลปรากฏเป็นรูปธรรมเมื่อได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แล้วได้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเริ่มให้ความสนใจเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการสนับสนุนงบประมาณให้สถานศึกษามาจัดการศึกษาคด้วยบุคลากรของตนเอง

เพิ่มขึ้น โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลและจ้างบุคลากรด้วยเงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง ยิ่งไปกว่านั้นพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐ ถ่ายโอนภารกิจที่รัฐจัดบริการในเขตขององค์กรส่วนท้องถิ่นให้เสร็จสิ้นภายใน 4 ปี (มาตรา 30)

3.4.1 บทบาทการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เป็นกฎหมายหลักด้านการศึกษาซึ่งตราขึ้นตามพระราชบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 ที่บัญญัติให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดการศึกษา และบทบาทในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก

ดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา
4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศในการจัดการศึกษาดังนี้

1. ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2. ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และการใช้มาตรการลดหย่อนภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

3.4.2 บทบาทการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการถ่ายโอนภารกิจการจัดบริการสาธารณะจากรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบัญญัติให้ภารกิจจัดการศึกษาที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจัดทำแผน

ปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แล้วเสร็จภายใน
หนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจเริ่มปฏิบัติหน้าที่

แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นได้กำหนดรายละเอียดกิจกรรมการถ่ายโอนด้านการศึกษาจากส่วนราชการต่าง ๆ ให้แก
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้ (อรรถรา วงษ์เอก 2546: 263)

ตารางที่ 2.1 สรุปภารกิจการศึกษาที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่	ภารกิจ/ส่วนราชการ	ภารกิจที่ถ่ายโอน	ปีที่ถ่ายโอน	การถ่ายโอน	ประเภทของกลุ่มงาน
1.	กระทรวงมหาดไทย - กรมพัฒนาชุมชน	- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2545	เทศบาล	หน้าที่ ที่ต้องทำ
2.	กระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานคณะกรรมการ การการประถมศึกษา แห่งชาติ	1. การศึกษาปฐมวัย (อนุบาล 4-6 ปี)	เมื่อองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่นผ่าน การประเมิน ความพร้อม	องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่นทุก ประเภท	หน้าที่ ที่ต้องทำ
		2. การศึกษา ขั้นพื้นฐาน	เมื่อองค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่นผ่าน การประเมิน ความพร้อม	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น ทุกประเภท	หน้าที่ ที่ต้องทำ
	- กรมสามัญศึกษา	การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (ระดับมัธยม ศึกษา)	เมื่อองค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผ่านการ ประเมิน ความพร้อม	องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น ทุกประเภท	หน้าที่ ที่ต้องทำ
	- กรมการศาสนา	โครงการถ่ายโอน ศูนย์อบรมเด็กก่อน	2545	องค์กร ปกครอง	หน้าที่ ที่ต้องทำ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	ภารกิจ/ส่วนราชการ	ภารกิจที่ถ่ายโอน	ปีที่ถ่ายโอน	การถ่ายโอน	ประเภทของกลุ่มงาน
	ระดับประถมศึกษา			ส่วนท้องถิ่น	
				ทุกประเภท	
-	กรมการศึกษา นอกโรงเรียน	1. การดำเนินงาน ที่อ่านหนังสือ พิมพ์ประจำ หมู่บ้าน	2545	เทศบาล เมืองพัทยา อบต. กทม.	เลือกทำ โดยอิสระ
-	กรมการศึกษา นอกโรงเรียน (ต่อ)	ห้องสมุด ประชาชน 2. ห้องสมุด ประจำอำเภอ ประจำจังหวัด 3. ศูนย์บริการ การศึกษา นอกโรงเรียน ระดับอำเภอหรือ ศูนย์บริการ การศึกษานอก โรงเรียน ระดับเขต	2545	อบจ. องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผ่านการ ประเมิน ความพร้อม	เลือกทำ โดยอิสระ หน้าที่ ที่ต้องทำ ส่วนท้องถิ่น ทุกประเภท

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541: 3) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในประเด็นทรัพยากรเพื่อการศึกษาและสรุปความเห็นในเรื่องนี้ว่า มีปัญหาเรื่องความเสมอภาค คุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ด้านการพัฒนารูปแบบ

งบประมาณทางการศึกษาได้เสนอให้ระดมเงินจากแหล่งอื่น ๆ นอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดิน มาใช้ในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ในส่วนของเงินอุดหนุนจากท้องถิ่น ควรมีการกระจายอำนาจทางการเงินและการคลังรวมทั้งปฏิรูประบบภาษีอากรเพื่อให้ท้องถิ่นหารายได้เพิ่มขึ้น ระยะแรกเริ่มให้นำรายได้ของท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นจากเดิม

พิบูลย์พันธ์ สาทอง (2542 : 136-137) ศึกษาบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านสภาพการปฏิบัติงานด้านการศึกษาโดยทั่วไป พบว่า องค์การบริหาร ส่วนตำบลสามารถปฏิบัติได้อย่างดี โดยเฉพาะการช่วยสนับสนุนนักเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์จัดสิ่งเสพติดในชุมชน ช่วยเหลือโรงเรียนรณรงค์ให้พ่อแม่ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญและสนับสนุนให้บุตรหลานได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังได้ช่วยเหลือสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียน แต่เรื่องของการระดมพลังสมองเพื่อกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนการดำเนินงานทางการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญค่อนข้างน้อย

ด้านการช่วยเหลือขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาของโรงเรียน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษา การช่วยเหลือและสนับสนุนแรงงาน การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนด้วยการเป็นกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ทุกรายก็ตาม องค์การบริหารส่วนตำบลสนใจบทบาทในการร่วมจัดตั้งชมรม สมาคมผู้ปกครองศิษย์เก่าของโรงเรียนหรือการเป็นวิทยากรให้กับ โรงเรียนค่อนข้างน้อย

ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความเข้าใจพอสมควร โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ของตนเองตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 นอกจากนี้ยังมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน เช่น การจัดหาทุนเพื่อนักศึกษาขาดแคลน ฯลฯ

ประसान ท่าข้าม (2543 : 55) ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับร่วมคิดร่วมตัดสินใจทั้งในด้านการเงินที่ งานการเงินและพัสดุและงานวิชาการ เมื่อพิจารณาตามขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ 3 ล้านบาทขึ้นไปและมีรายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาทมีความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโดยรวมทุกลักษณะและกิจการศึกษาอยู่ในระดับร่วมคิดร่วมตัดสินใจ

สุรชาติ แสนทวีสุข (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาปฐมวัย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การเตรียมความพร้อมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน ปัญหาที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถงบประมาณที่อุดหนุนให้สถานศึกษามีจำกัด การปรับปรุงอาคารสถานที่ต้องใช้งบประมาณมาก และเสนอแนะว่า ควรร้องขอบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยมาช่วยเตรียมความพร้อมและควรร่วมมือกับชุมชนในการจัดหา จัดซื้อ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์รวมทั้งการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ได้มาตรฐาน

พวงแก้ว จุ่งลก (2544 : 51-52) ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตรัง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการวางแผน การจัดหาและจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงานและการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดหาและจัดสรรทรัพยากร องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตรังต้องการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า ต้องการมีส่วนร่วมระดับมากใน 2 กิจกรรม คือ การช่วยเหลือกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ และการจัดหาเงินทุนเพื่อนักเรียนที่ขาดแคลน ส่วนกิจกรรมการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ให้โรงเรียนต้องการมีส่วนร่วมระดับปานกลางแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากิจกรรมอื่น

อภิชัย พันธแสนและคณะ (2545 : ii,130) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีจากสถาบันศาสนาและท้องถิ่นพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้เช่นเดียวกับที่ท้องถิ่นอื่นพึงมี โดยมีรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับต่าง ๆ รายได้จากทรัพย์สินสาธารณะโลกและการพาณิชย์ รายได้ที่หน่วยงานอื่นจัดเก็บให้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุราและอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีรายได้จากเงินอุดหนุนของ รัฐบาลหรือจัดสรรให้โดยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหากมีการถ่ายโอนการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ องค์การบริหารส่วนตำบล จะสามารถประหยัดงบประมาณได้ระหว่าง 500-2,200 ล้านบาทในระดับก่อนประถมศึกษาและ 1,200-4,900 ล้านบาทในระดับประถมศึกษา ซึ่งเมื่อประเมินศักยภาพของ องค์การบริหารส่วนตำบลในการแบ่งภาระค่าใช้จ่ายแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 จำนวน 39 แห่งจาก 74 แห่ง สามารถจัดการศึกษาได้ และเสนอแนะว่า การถ่ายโอนควรกระทำเป็นขั้นตอนตามศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการเริ่มต้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 ที่มีรายได้มากพอจะจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอันดับแรกแล้วจึงค่อยขยายการ

จัดการศึกษาระดับดังกล่าวให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2-5 เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่านี้มีความพร้อม

กล้า ทองขาวและคณะ (2545: 88) ศึกษาวิจัยตามโครงการวิจัยและพัฒนาทักษะการทำงานด้านการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้สรุปปัญหาและความต้องการด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ดังนี้

สภาพปัญหาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ เด็กเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง โรงเรียนขาดการประสานงานกับชุมชน วัฒนธรรมต่างประเทศเข้าครอบงำเด็กและเยาวชน วัฒนธรรมไทย (โบราณ) ถูกทอดทิ้ง ไม่มีการนำเอาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นบรรจุเข้าเป็นหลักสูตรในสถานศึกษา พระสงฆ์เสพยาบ้า นักเรียนคิดยาเสพติด เด็ก ๆ ขาดมารยาทขาดวินัย เด็กรุ่นใหม่ห่างไกลวัด คนในชุมชนมองศาสนาและวัฒนธรรมในทางที่ผิด คนในชุมชนไม่เข้มแข็งความรู้น้อย ประเพณีที่ดั้งเดิมในอดีตถูกลืม ประชาชนในชุมชนได้รับการศึกษาไม่ทั่วถึง การศึกษาในท้องถิ่นไม่ทัดเทียมกับสังคมเมือง ขาดการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมจริยธรรม การเลือนหายของประเพณีขนบธรรมเนียมที่ยึดถือมาแต่โบราณ

ความต้องการด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ ต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาคู่มืออุปกรณ์ทันสมัยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ต้องการให้พระสงฆ์จัดตั้งองค์กรสงฆ์ทั่วประเทศ จรรโลงศาสนาวัฒนธรรมโดยจัดเป็นหลักสูตรการเรียนรู้อันศีลธรรมจริยธรรมในโรงเรียน รมรงศ์ให้เด็กและเยาวชนเข้าวัด ภาครัฐร่วมกับชุมชนในการจัดทำหลักสูตรการศึกษา ท้องถิ่นจัดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนส่งเสริมพระสงฆ์ถ่ายทอดหลักธรรมเพื่อพัฒนาคน ต้องการให้คนในชุมชนทั้งตำบลรักสามัคคีกัน ต้องการให้มีการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม ร่วมกันศึกษาร่วมกันพัฒนาชุมชน ต้องการให้มีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบโบราณถ่ายทอดภูมิปัญญาชุมชนสู่เด็กเยาวชนและชาวชุมชน

สมพงษ์ จานงศ์ผล (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาการประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการจัดการศึกษาเด็กอนุบาลก่อนวัยเรียนขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบานึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ในด้านทรัพยากรในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อม 2 ใน 4 แห่ง ในด้านบริหารไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีความพร้อมเลย ด้านการจัดการเรียนการสอน มีโรงเรียนในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อม 3 ใน 5 โรงเรียน โดยมีความพร้อมด้านวัสดุและการจัดการภายใน มีโรงเรียนเดียวที่ครูสอนพึงพอใจ ผู้ปกครองนักเรียนทุกโรงเรียนมีความพึงพอใจการเรียนการสอนในระดับน้อย

สุพจน์ เฉลยจิตร (2545: 86-88) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดลพบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน

ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประสานงาน และด้านการติดตามประเมินผล ตามความคิดเห็นของประธานองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า ด้านการวางแผน ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับร่วมรับรู้ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและด้านการประสานงานอยู่ในระดับร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ส่วนกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกรรมการสถานศึกษาเห็นว่า ทุกด้านอยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2546: 71-72) ได้ศึกษาวิจัยของหน่วยงานเสนอต่อคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เรื่อง ความเหมาะสมในการถ่ายโอนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : บทบาทสะท้อนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ผลการวิจัยพบว่า บริบททางกฎหมายและการเมืองการปกครองของไทยยังไม่พร้อมรับนโยบายถ่ายโอนการศึกษา เพราะมีความเข้าใจสับสนและขัดแย้งกันในการตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ภาคการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นไม่เข้มแข็ง องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็ง และเป็นอิสระจากระบบอำนาจและอิทธิพล สำหรับความคิดเห็นของฝ่ายรับโอน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเห็นสอดคล้องกันว่า นโยบายถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาเหมาะสม ตามหลักกระจายอำนาจและเป็นการกิจที่ต้องรับโอนตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติขึ้นอยู่กับประเภทและระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลประเมินศักยภาพของตนเองว่าไม่พร้อมและยังไม่ต้องการรับภาระในการจัดการศึกษา ทางด้านฝ่ายถูกโอน ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีความเห็นว่า นโยบายการถ่ายโอนภารกิจทางการศึกษาไม่เหมาะสมกับบริบทของไทยในขณะนี้ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารองค์กรท้องถิ่นส่วนมากไม่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา (อ้างในสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 73) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีปัจจัยที่ศึกษา 6 ด้าน พบว่า องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีความขาดแคลนทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ด้านการเงินขาดงบประมาณสำหรับรองรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาในท้องถิ่นอย่างเพียงพอ ด้านวัสดุและอุปกรณ์สำหรับจัดการศึกษาต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการพบว่าขาดความรู้ความเข้าใจในการถ่ายโอนการศึกษา ด้านโครงสร้างและนโยบายขาดการกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาในท้องถิ่นที่ชัดเจนและ

ด้านผลผลิตและการบริการพบว่าองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาขาดความร่วมมือในการกำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนในท้องถิ่น

สุริภาส สีหะวงษ์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดศรีสะเกษ โดยศึกษาความพร้อมใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาความพร้อมที่เป็นปัญหามากที่สุดคือด้านบริหารงานบุคคล

วิศรา คำนึ่งธรรม (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมระดับปานกลางใน 4 ด้านคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานในการบริหารการศึกษา ด้านระบบวางแผนการศึกษา ด้านระบบบัญชีทางการศึกษาและด้านระบบการติดตามตรวจสอบงานการศึกษา มีความพร้อมระดับน้อยใน 2 ด้านคือ ด้านระบบการบริหารงานบุคคลทางการศึกษาและด้านข้อมูลการศึกษา

ประภาพรรณ ไชยวงษ์ (2546: 63-67) ศึกษาวิเคราะห์บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมากกว่าการศึกษาในระบบการศึกษาในระบบจัดระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษานอกระบบจัดมากที่สุดคือจัดอบรมด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาตามอัธยาศัยครอบคลุมการจัดศูนย์กีฬาันทนาการและที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เรื่องที่ดำเนินการส่วนใหญ่คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนส่งเด็กเข้าเรียน สำหรับการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ร่วมจัดในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาและมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ปัจจัยเกี่ยวกับคนเป็นองค์ประกอบหลักที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลกล่าวคือ เจตคติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและบุคลากรที่มีต่อการศึกษา ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นปัจจัยเสริม ส่วนประสพการณ์ในการจัดการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและบุคลากร ความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดการศึกษาของสมาชิกและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นปัจจัยอุปสรรค จากกรณีศึกษาพบว่า การที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นความสำคัญของการศึกษามีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ทางการศึกษาเป็นปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญมากกว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้สูงส่วนใหญ่จะนำรายได้มาใช้จ่ายในการศึกษาสูงกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ต่ำและองค์การบริหารส่วนตำบลมีการนำรายได้มาใช้จ่ายเพื่อการศึกษาสูงกว่างบประมาณที่ได้รับอุดหนุนจากรัฐบาล แสดงถึงความเต็มใจขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะลงทุนด้านการศึกษา

ความคาดหวังขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่คาดหวังให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับการมีส่วนร่วม คาดหวังให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมจัดในระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยร่วมจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ และดำเนินการทั้งทางวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไป

โดยสรุป องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีบทบาทในการจัดการศึกษาน้อย กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพียงระดับเดียว โดยจัดอนุบาล 3 ขวบในโรงเรียนอันเนื่องมาจากรัฐมนตรีนโยบายถ่ายโอนการจัดอนุบาล 3 ขวบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีการจัดการศึกษานอกระบบโดยจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การบริหารส่วนตำบลใดจัดการศึกษาระดับสูงกว่าเนื่องจากต้องผ่านการประเมินความพร้อม

แอนนา หงษ์สามสิบเจ็ด (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดแพร่ โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็น 5 ระดับคือ ไม่มีส่วนร่วม ร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และร่วมทำร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับร่วมรับรู้ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านกระตุ้นการทำงาน ด้านการประสานงาน และ ด้านการประเมินผล ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาคือ ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเสนอแนะว่า ควรอบรมปฏิบัติการเพื่อให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา

กล้า ทองขาว (2547: 142-145) ได้วิจัยระบบงานแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขององค์การบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า กฎหมายกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิและหน้าที่จัดการศึกษา แต่องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีข้อจำกัดเรื่องความพร้อม ปัจจุบันการจัดการศึกษาที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดเองและรับบริการถ่ายโอนมาจากหน่วยงานอื่นยังเป็นการศึกษาระดับปฐมวัยคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและอนุบาล 3 ขวบ ส่วนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่รับผิดชอบจัด เช่น อบรมหลักสูตรระยะสั้นแก่เยาวชน เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส ด้านส่งเสริมการประกอบอาชีพ การฝึกอบรมการแสดงศิลปะพื้นบ้าน การสอนค่าน้ำดีคุณธรรม การสืบสานประเพณีและ

วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยส่งเสริมและสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการเรียน การสอนตามวิถีชีวิตของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น และได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนา ระบบแผนการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควร ดำเนินการ ดังนี้

1. ควรใช้พลังทางสังคมจากโครงสร้างของตำบลและหมู่บ้านร่วมกันกำหนดกรอบ ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของตำบล องค์กรในตำบลและหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาควรร่วมกันศึกษาและกำหนดทิศทางอนาคตการศึกษาของตำบล และชุมชนให้ สอดรับและเชื่อมต่อกับทิศทางและเป้าหมายการศึกษาของท้องถิ่นและของชาติ โดยองค์การ บริหารส่วนตำบลร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรและ การจัดการ

2. เปลี่ยนรูปแบบการจัดทำแผนการศึกษาให้เป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมที่ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยหน่วยงานส่วนกลางร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น ระดมนักวิชาการ เอกสารและสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งให้มีวิธีการปรับงบประมาณให้เป็นงบประมาณที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Performance Base Budgeting) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งทั่วประเทศมีแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาสังคมสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นและของชาติ สามารถจัดทำและ บริหารงบประมาณแบบบูรณาการตามแนวนโยบายของรัฐบาลได้ด้วยคามมั่นใจ

3. ส่วนกลาง คือ กรมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรทำการศึกษาและพัฒนากรอบ แนวทางเกี่ยวกับมาตรฐานการบริหารงานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม กำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การกำกับ การตรวจสอบและการประเมินผลแทน เพื่อเป็นแนวทางให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของการบริหารงานแผน- ยุทธศาสตร์การพัฒนา แต่ละตำบลและหมู่บ้าน

4. ทุกตำบลควรได้รับการพัฒนาข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศ โดยจัดสร้างศูนย์ข้อมูล ตำบลขึ้น ให้มีการศึกษาข้อมูล กำหนดขอบข่าย สาระและประเภทของข้อมูลที่จำเป็นของตำบล พัฒนาระบบการจัดเก็บ ปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย จัดระบบการใช้และบริการข้อมูลข่าวสารของ ตำบล สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงให้ทุกฝ่ายเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารระหว่างตำบลและท้องถิ่น มีการสร้าง ฐานข้อมูลต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมใช้ ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศชุมชนตำบลจะมีความสำคัญอย่าง ยิ่งต่อระบบงานแผนการศึกษาและยุทธศาสตร์การพัฒนาคำบลและหมู่บ้าน

5. สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารงานแผนการศึกษาของตำบลแต่ละ ตำบลและหมู่บ้านควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การบริหารงานแผนการศึกษา ศาสนา

ศิลปวัฒนธรรม การกีฬาและนันทนาการระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เวทีแห่งการเรียนรู้ เช่น จัดประชุมสัมมนา ย่อมเป็นการส่งเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติและเปิดโอกาสให้มีการสังสรรค์ทางความคิดของมวลชน

สรุปกรอบแนวคิดกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ได้เห็นความสำคัญของการศึกษาและต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งที่เป็นความต้องการขององค์การบริหารส่วนตำบลเองและตามบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เมื่อศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการจัดการศึกษา จากสภาพความไม่พร้อมด้านต่าง ๆ จึงน่าสนใจว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาเพียงใด โดยได้นำเอาวงจรคุณภาพของ เดมมิง (The Deming Cycle) มาเป็นกรอบในการศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรและนำเอาประเภทของทรัพยากรของเบนเดอร์ (Bender) 4 ประเภทเป็นกรอบในการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรการเงิน และทรัพยากรข้อสนเทศ โดยศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ใช้บุคลากรในตำแหน่งที่มีบทบาทสูงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นตัวแทนของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ที่มีบทบาททางการศึกษา และเพื่อให้เห็นภาพความคิดเห็นของบุคลากรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดกรอบบุคลากรเพิ่มเป็นการจัดกลุ่มตามความสัมพันธ์ของฝ่ายงาน โดยแบ่งเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่ง ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล จากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีจำนวน 149 แห่ง ประกอบด้วยบุคลากรที่ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบทบาทในด้านการศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ดังนี้

1.2.1 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี 149 แห่ง โดยใช้ตารางเคร็ทซีและมอร์แกน (Krejcie, K.V. and Morgan) (อ้างใน นรา สมประสงค์ 2544: 12) ที่ระดับความมั่นใจร้อยละ 95 ได้้องค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 แห่ง

1.2.2 กำหนดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละอำเภอของจังหวัดอุดรธานี

1.2.3 สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามจำนวนสัดส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละอำเภอจนได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวน 108 แห่ง

1.2.4 ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเจาะจงเฉพาะผู้ที่มีบทบาททางด้านการศึกษา ตำแหน่งละ 1 คนรวมเป็น 432 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเอง โดยอาศัยแนวคิดด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาตามกรอบแนวคิดของวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Cycle) และแบ่งประเภทของทรัพยากรตามแนวคิดของ Bender (Paul S.Bender) แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่าเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา การกระจายอำนาจทางการศึกษา โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล บทบาทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิด

2.2 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดกรอบแนวคิดตามที่ได้ศึกษาค้นคว้าและจัดเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไข เนื้อหา ภาษาและความเหมาะสมสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความเหมาะสมอีกครั้ง

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 10 แห่ง โดยให้บุคลากรในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตำแหน่งละ 1 คน ตอบแบบสอบถามรวมเป็น 40 คน เมื่อนำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่า

สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 จำแนกเป็นรายด้านตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการการศึกษา ดังนี้ ด้านการวางแผนเท่ากับ 0.93 ด้านการบริหารทรัพยากรเท่ากับ 0.95 ด้านการตรวจสอบเท่ากับ 0.94 และด้านการประเมินผลและปรับปรุงเท่ากับ 0.96

2.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเพื่อขอความอนุเคราะห์ต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมกับคำชี้แจงการวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจนไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้จัดเตรียมซองจดหมาย จ่าหน้าของส่งถึงผู้วิจัยและผนึกตราไปรษณียากรเพื่อให้ใช้ส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์

3.3 ผู้วิจัยตามเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ตามกำหนดเวลาและกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใกล้กับภูมิลำเนาของผู้วิจัย

3.4 ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น จำนวน 408 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.44

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows มีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาโดย

4.1 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อหาระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี โดยกำหนดคะแนนของคำตอบจากแบบสอบถาม แสดงระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ	คะแนน
มีการปฏิบัติน้อยที่สุด	1
มีการปฏิบัติน้อย	2
มีการปฏิบัติปานกลาง	3
มีการปฏิบัติมาก	4
มีการปฏิบัติมากที่สุด	5

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยตาม เกณฑ์การแปลค่าของ บุญชม ศรีสะอาด (2532: 111) ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ
1.00 - 1.50	เห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุด
1.51 - 2.50	เห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย
2.51 - 3.50	เห็นว่ามี การปฏิบัติ ปานกลาง
3.51 - 4.50	เห็นว่ามี การปฏิบัติ มาก
4.51 - 5.00	เห็นว่ามี การปฏิบัติ มากที่สุด

4.2 นำข้อมูลจากข้อ 4.1 มาวิเคราะห์หาความแตกต่างของระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการทดสอบค่าที่ วิเคราะห์ความแปรปรวนและทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's method)

แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลจากคำถามปลายเปิด โดยการหาค่าความถี่จัดอันดับ วิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) และจัดกลุ่มความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลตามกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ ได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังแสดงในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	332	81.40
หญิง	76	18.60
รวม	408	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 31 ปี	24	5.90
31 - 40 ปี	108	26.50
41 - 50 ปี	182	44.60
51 - 60 ปี	71	17.40
61 ปี ขึ้นไป	23	5.60
รวม	408	100.00
3. วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	36	8.80
มัธยมศึกษาตอนต้น	44	10.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย	127	31.10
อนุปริญญา	27	6.60
ปริญญาตรี	146	35.80
สูงกว่าปริญญาตรี	25	6.10
อื่น ๆ	3	0.70
รวม	408	100.00
4. ตำแหน่ง		
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	100	24.50
ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	98	24.00
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	104	25.50
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	106	26.00
รวม	408	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

5. ฝ่ายงาน		
ฝ่ายบริหาร	204	50.00
ฝ่ายนิติบัญญัติ	204	50.00
รวม	408	100.00

จากตารางที่ 4.1 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 408 คน จำแนกตามตำแหน่งเป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 100 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 104 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 เมื่อแบ่งตามฝ่ายงานเป็น ฝ่ายบริหารจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และฝ่ายนิติบัญญัติ 204 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ผลการวิเคราะห์พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 81.40 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 18.60 ด้านอายุ อายุ 41-50 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.60 รองลงมาอายุ 31-40 ปีร้อยละ 26.50 อายุ 51-60 ปีร้อยละ 17.40 อายุต่ำกว่า 31 ปีร้อยละ 5.90 และอายุมากกว่า 60 ปีร้อยละ 5.60 ตามลำดับ ส่วนด้านการศึกษา บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลจบการศึกษา ระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.80 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 31.10 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 10.80 ระดับประถมศึกษาร้อยละ 8.80 ระดับอนุปริญาตร้อยละ 6.60 และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 6.10 ตามลำดับ

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร
ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
อุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อ
การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากร
องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
แสดงไว้ในตาราง 4.2-4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการ
บริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
อุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

กระบวนการบริหารทรัพยากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
การวางแผน	3.46	.75	ปานกลาง	1
การบริหารทรัพยากร	3.33	.61	ปานกลาง	3
การตรวจสอบ	3.35	.88	ปานกลาง	2
การประเมินผลและปรับปรุง	3.32	.92	ปานกลาง	4
รวม	3.36	.64	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นว่า ระดับการ
ปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าอยู่ในระดับ
ปานกลางทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การวางแผน ($\bar{X}$ 3.46) การ
ตรวจสอบ ($\bar{X}$ =3.35) การบริหารทรัพยากร ($\bar{X}$ =3.33) และการประเมินผลและปรับปรุง
($\bar{X}$ =3.32) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร
 ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี
 ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารทรัพยากร
 จำแนกตามประเภททรัพยากร

ประเภททรัพยากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ทรัพยากรมนุษย์	3.48	.68	ปานกลาง	2
ทรัพยากรการเงิน	2.54	.85	ปานกลาง	4
ทรัพยากรกายภาพ	3.28	.78	ปานกลาง	3
ทรัพยากรข้อสนเทศ	3.90	.69	มาก	1
รวม	3.33	.61	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.3 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อ
 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี
 ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากร โดยภาพรวมเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ใน
 ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาตามประเภทของทรัพยากร บุคลากรองค์การบริหารส่วน
 ตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารทรัพยากรข้อสนเทศในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$)
 ส่วนทรัพยากรประเภทอื่นเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้
 ทรัพยากรข้อสนเทศ ($\bar{X} = 3.90$) ทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 3.48$) ทรัพยากรกายภาพ ($\bar{X} = 3.28$) และ
 ทรัพยากรการเงิน ($\bar{X} = 2.54$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร
 ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี
 ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตาม
 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการวางแผน

ข้อที่	ด้านการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.	มีคณะกรรมการจัดทำแผนการบริหาร ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของ อบต.	3.35	1.07	ปานกลาง	9
2.	คณะกรรมการจัดทำแผนการการบริหาร ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของ อบต. มาจากบุคคลหลายสาขาอาชีพ	3.21	1.06	ปานกลาง	12
3.	ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนการบริหารทรัพยากร เพื่อการ จัดการศึกษาของ อบต.	3.27	1.01	ปานกลาง	11
4.	เชิญตัวแทนสถานศึกษาเข้าร่วมในการ วางแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด การศึกษาของ อบต.	3.39	1.12	ปานกลาง	7
5.	มีการกำหนดกิจกรรมระดมทรัพยากรเพื่อการ จัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบลอย่างชัดเจน	3.61	.94	มาก	3
6.	มีการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบล	3.83	.86	มาก	1
7.	รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน เพื่อกำหนดแผนงาน บริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษาของ อบต.	3.55	.96	มาก	4
8.	มีการกำหนดประเภทของทรัพยากรที่ต้อง ระดมเพื่อการจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนา ตำบล	3.38	.94	ปานกลาง	8
9.	มีการกำหนดตัวบ่งชี้ผลสำเร็จของแผนงาน บริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา	3.27	.95	ปานกลาง	10

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
10.	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา	3.39	.98	ปานกลาง	6
11.	อบต.กำหนดแผนงานการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาในระดับประเทศ	3.50	.91	ปานกลาง	5
12.	แผนงานของ อบต.มีความยืดหยุ่นปรับปรุงได้ตามความเหมาะสม	3.77	.83	มาก	2
รวม		3.46	.75	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.4 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีมีความเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ด้านการวางแผนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีปฏิบัติในระดับมากอยู่ 4 ข้อ คือ มีการกำหนดกิจกรรมระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบลอย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.61$) มีการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบล ($\bar{X}=3.83$) รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชนเพื่อกำหนดแผนงานการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต. ($\bar{X}=3.55$) และแผนงานของ อบต.มีความยืดหยุ่นปรับปรุงได้ตามความเหมาะสม ($\bar{X}=3.77$) นอกนั้นจำนวน 8 ข้อเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อจัดอันดับค่าเฉลี่ยตามรายข้อ ข้อที่เห็นว่ามีการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรกมีดังนี้ มีการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบล ($\bar{X}=3.83$) แผนงานของ อบต.มีความยืดหยุ่นปรับปรุงได้ตามความเหมาะสม ($\bar{X}=3.77$) และมีการกำหนดกิจกรรมระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบลอย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.61$) ส่วนรายข้อที่เห็นว่ามีการปฏิบัติต่ำสุด 3 อันดับแรกด้านการวางแผนคือ คณะกรรมการจัดทำแผนการการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต.มาจากบุคคลหลายสาขาอาชีพ ($\bar{X}=3.21$) ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการ

จัดการศึกษาของ อบต. ($\bar{X} = 3.27$)และมีการกำหนดตัวบ่งชี้ผลสำเร็จของแผนงานบริหารทรัพยากร เพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.27$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายข้อตาม ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรมนุษย์

ข้อที่	การบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรมนุษย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
13.	จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาของ อบต. โดยเฉพาะ	4.12	.90	มาก	1
14.	พัฒนาบุคลากรใน อบต. ให้มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา	4.06	.83	มาก	2
15.	เชิญผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต.	3.53	1.02	มาก	6
16.	เชิญผู้บริหารการศึกษาจากนอกเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต.	2.93	1.05	ปานกลาง	13
17.	จัดหาครูให้สถานศึกษาที่ อบต. จัดอย่างเพียงพอ	3.65	1.09	มาก	4
18.	จัดหาบุคลากรเพื่อให้บริการในสถานที่ที่ อบต. จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	3.25	1.07	ปานกลาง	10
19.	สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.67	.93	มาก	3
20.	จัดกิจกรรมให้ประชาชนได้ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	3.38	.96	ปานกลาง	8
21.	ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนเชิญวิทยากรท้องถิ่น ให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน	3.14	1.06	ปานกลาง	12

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรมนุษย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
22.	ให้บุคลากรของ อบต. นำความรู้ไปถ่ายทอด ต่อให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ อบต.	3.38	.99	ปานกลาง	9
23.	เชิญวิทยากรนอกเขต อบต. มาให้ความรู้แก่ ประชาชนในเขต อบต.	3.18	.95	ปานกลาง	11
24.	ส่งเสริมสนับสนุนปราชญ์ท้องถิ่นให้ถ่ายทอด ภูมิปัญญาแก่ประชาชนในชุมชน	3.47	.95	ปานกลาง	6
25.	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้าน การประกอบอาชีพแก่ประชาชน ในชุมชน	3.53	.87	มาก	5
	รวม	3.48	.68	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.5 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า ระดับการปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรมนุษย์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก 6 ข้อเรียงอันดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกได้ดังนี้ จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาของ อบต. โดยเฉพาะ ($\bar{X} = 4.12$) พัฒนาบุคลากรใน อบต. ให้มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.06$) และสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.67$) ส่วนข้อที่เห็นว่าระดับการปฏิบัติต่ำสุด 3 ข้อ ได้แก่ เชิญผู้บริหารการศึกษาจากนอกเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต. ($\bar{X} = 2.93$) ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนเชิญวิทยากรท้องถิ่นไปให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.14$) และเชิญวิทยากรนอกเขต อบต. มาให้ความรู้แก่ประชาชนในเขต อบต. ($\bar{X} = 3.18$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร
 ทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี
 ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายข้อตาม
 ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรการเงิน

ข้อที่	การบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรการเงิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
26.	จัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนในเขต อบต.	3.48	1.09	ปานกลาง	1
27.	จัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อใช้ในการ จัดการศึกษาของ อบต.	2.52	1.17	ปานกลาง	4
28.	กำหนดมาตรการเพื่อจูงใจให้ ประชาชน บริจาคเงินสนับสนุน การจัดการศึกษา	2.56	1.09	ปานกลาง	3
29.	ให้นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ อบต.จัด	2.00	1.13	น้อย	7
30.	เชิญชวนให้ประชาชนร่วมบริจาคเงิน เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา	2.44	1.11	น้อย	5
31.	จัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ที่สถานที่ ที่ อบต.จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	2.16	1.13	น้อย	6
32.	จัดกิจกรรมเพื่อหารายได้สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษา	2.60	1.23	ปานกลาง	2
	รวม	2.54	.85	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.6 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นต่อด้านการ
 บริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.54$) เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายข้อ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับ
 ปานกลาง 4 ข้อเรียงอันดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อแรกได้ดังนี้ จัดหาทุนการศึกษาให้แก่ นักเรียนในเขต
 อบต. ($\bar{X} = 3.48$) จัดกิจกรรมเพื่อหารายได้สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.60$)
 และกำหนดมาตรการเพื่อจูงใจให้ประชาชนบริจาคเงินสนับสนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 2.56$) และ
 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ข้อสุดท้ายคือ ให้นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ อบต.จัด

($\bar{X} = 2.00$) จัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ที่สถานที่ที่ อบต.จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{X} = 2.16$) และเชิญชวนให้ประชาชนร่วมบริจาคเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 2.44$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร ทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายข้อตาม ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรกายภาพ

ข้อที่	การบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรกายภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
33.	จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่ อบต.	3.68	1.03	มาก	1
34.	จัดหาที่ดินเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ของประชาชน	2.95	1.16	ปานกลาง	8
35.	พัฒนาอาคารสถานที่ ของ อบต. ให้เป็น แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน	3.26	1.05	ปานกลาง	6
36.	รวบรวมเครื่องมือ อุปกรณ์ของ อบต.เพื่อให้ สถานศึกษาใช้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน	3.30	1.05	ปานกลาง	4
37.	จัดหาอาคารสถานที่เพื่อเป็นที่ ฝึกอาชีพ ของชุมชน	3.30	1.05	ปานกลาง	4
38.	จัดให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน	3.51	1.16	มาก	2
39.	จัดให้มีห้องสมุดประชาชนประจำตำบล	2.79	1.24	ปานกลาง	9
40.	จัดให้มีสนามกีฬาของ อบต.	3.47	1.21	ปานกลาง	3
41.	พัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน	3.22	1.15	ปานกลาง	7
รวม		3.28	.78	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.7 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีมีระดับในการปฏิบัติด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากร

กายภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากอยู่ 2 ข้อ นอกนั้นเห็นว่าการปฏิบัติในระดับปานกลาง เรียงลำดับข้อที่มีระดับปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรกได้ดังนี้ จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ อบต. ($\bar{X} = 3.68$) จัดให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.51$) และจัดให้มีสนามกีฬาของ อบต. ($\bar{X} = 3.47$) ส่วนข้อที่เห็นว่าปฏิบัติในระดับต่ำที่สุดของด้านนี้ 3 อันดับแรกได้แก่ จัดหาที่ดินเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชน ($\bar{X} = 2.95$) พัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ($\bar{X} = 3.22$) และพัฒนาอาคารสถานที่ ของ อบต. ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 3.26$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหาร
 ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี
 ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตาม
 ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศ

ข้อที่	การบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
42.	อบต.ได้รวบรวมข้อมูลข่าวสารให้เป็นระบบ	3.79	.91	มาก	5
43.	อบต. ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ในเขตพื้นที่ อบต.	3.99	.87	มาก	4
44.	อบต.จัดให้มีอินเตอร์เน็ตเพื่อบริการแก่ประชาชน	4.24	.85	มาก	1
45.	ใช้สถานศึกษาในเขต อบต. เป็นแหล่งให้บริการ ข่าวสารแก่ชุมชน	3.59	1.02	มาก	6
46.	จัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการ ประกอบอาชีพแก่ประชาชน	3.49	.93	มาก	7
47.	จัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการให้ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรม	4.02	.92	มาก	3
48.	จัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.17	.84	มาก	2
รวม		3.90	.69	มาก	-

จากตารางที่ 4.8 พบว่า โดยภาพรวม บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับความ
 คิดเห็นต่อด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3
 อันดับแรกได้ดังนี้ อบต.จัดให้มีอินเตอร์เน็ตเพื่อบริการแก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.24$) จัดกิจกรรม
 ส่งเสริม อนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.17$) และจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ
 ให้ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของด้านนี้ คือ จัดกิจกรรมเพื่อ
 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ประชาชน ($\bar{X} = 3.49$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายชื่อตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการตรวจสอบ

ข้อที่	ด้านการตรวจสอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
49.	มีคณะกรรมการติดตามการดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของ อบต.	3.30	1.12	ปานกลาง	5
50.	ให้บุคคลภายนอก อบต.มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของ อบต.	3.32	1.05	ปานกลาง	4
51.	มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	3.18	1.03	ปานกลาง	6
52.	รับฟังความคิดเห็นในการดำเนินการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษา	3.43	.96	ปานกลาง	2
53.	สภา อบต. ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	3.44	.97	ปานกลาง	1
54.	รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อ กำกับติดตามการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	3.40	1.07	ปานกลาง	3
รวม		3.35	.88	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ข้อแรกได้ดังนี้ สภา อบต. ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.44$) รับฟังความคิดเห็นในการดำเนินการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.43$) และรับฟังความคิดเห็น

จากประชาชนเพื่อกำกับติดตามการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.40$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่เห็นว่าระดับการปฏิบัติต่ำที่สุดในด้านการตรวจสอบคือ มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.18$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกรายข้อตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและปรับปรุง

ข้อที่	ด้านการประเมินผลและปรับปรุง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
55.	กำหนดเกณฑ์ความสำเร็จของการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	3.26	1.06	ปานกลาง	4
56.	มีการสรุปผลการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	3.22	1.03	ปานกลาง	6
57.	มีการทบทวนแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของ อบต.	3.27	1.05	ปานกลาง	3
58.	มีการรายงานผลการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.24	1.04	ปานกลาง	5
59.	รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาครั้งต่อไป	3.47	1.00	ปานกลาง	1
60.	นำข้อเสนอแนะมาใช้ในการวางแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาครั้งต่อไป	3.46	1.03	ปานกลาง	2
รวม		3.32	.92	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.10 พบว่าระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการประเมินผลและปรับปรุงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.47$) นำ

ข้อเสนอแนะมาใช้ในการวางแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.46$) และมีการทบทวนแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต. ($\bar{X} = 3.27$) ส่วนข้อที่เห็นว่ามีการปฏิบัติที่ต่ำที่สุดในด้านนี้คือ มีการสรุปผลการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.22$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's method) ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 4.11-4.16 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามตำแหน่งบุคลากร

กระบวนการบริหารทรัพยากร	นายก อบต.		ปลัด อบต.		ประธานสภา อบต.		สมาชิกสภา อบต.		รวม	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
การวางแผน	3.59	.75	3.42	.80	3.41	.75	3.43	.68	3.46	.75
การบริหารทรัพยากร	3.44	.56	3.29	.60	3.36	.68	3.23	.59	3.33	.61
การตรวจสอบ	3.50	.80	3.30	.96	3.41	.88	3.18	.86	3.35	.88
การประเมินผลและปรับปรุง	3.47	.84	3.27	1.04	3.41	.85	3.15	.90	3.32	.92
รวม	3.48	.59	3.32	.65	3.38	.68	3.26	.62	3.36	.64

จากตารางที่ 4.11 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.36 ($\bar{X} = 3.36$, S.D.= .64) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นตามตำแหน่งบุคลากรเรียงลำดับจากระดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำได้ดังนี้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีระดับค่าเฉลี่ย 3.48 ($\bar{X} = 3.48$, S.D.= .64) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีระดับค่าเฉลี่ย 3.38 ($\bar{X} = 3.38$, S.D.= .68) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีระดับค่าเฉลี่ย 3.32 ($\bar{X} = 3.32$, S.D.= .65) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีระดับค่าเฉลี่ย 3.26 ($\bar{X} = 3.26$, S.D.= .62) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและ
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

กระบวนการ						
บริหารทรัพยากร		SS	df	MS	F	p
การวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	2.34	3	.78	1.40	.24
	ภายในกลุ่ม	224.46	404	.56		
	รวม	226.80	407			
การบริหารทรัพยากร	ระหว่างกลุ่ม	2.56	3	.85	2.32	.08
	ภายในกลุ่ม	148.4	404	.37		
	รวม	150.97	407			
การตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	5.92	3	1.98	2.56	.06
	ภายในกลุ่ม	311.86	404	.77		
	รวม	317.78	407			
การประเมินผลและปรับปรุง	ระหว่างกลุ่ม	6.42	3	2.14	2.57	.05
	ภายในกลุ่ม	336.01	404	.83		
	รวม	342.43	407			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2.82	3	.94	2.33	.07
	ภายในกลุ่ม	163.23	404	.40		
	รวม	166.06	407			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเป็นรายด้านก็ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากร

ประเภททรัพยากร เพื่อการบริหาร	นายก อบต.		ปลัดอบต.		ประธานสภา อบต.		สมาชิกสภา อบต.		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ทรัพยากรมนุษย์	3.64	.64	3.44	.65	3.48	.74	3.38	.65	3.48	.68
ทรัพยากรการเงิน	2.60	.83	2.42	.84	2.64	.86	2.49	.84	2.54	.85
ทรัพยากรกายภาพ	3.35	.72	3.23	.77	3.34	.87	3.19	.77	3.28	.78
ทรัพยากรข้อสนเทศ	4.01	.62	3.97	.66	3.90	.74	3.73	.70	3.90	.69
รวม	3.44	.56	3.29	.60	3.36	.68	3.23	.59	3.33	.61

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับการปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามประเภทของทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการการศึกษา บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นโดยภาพรวมมีระดับค่าเฉลี่ย 3.33 ($\bar{X} = 3.33$, S.D.=.61) เมื่อพิจารณาตามตำแหน่งและเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเฉลี่ย 3.34 ($\bar{X} = 3.34$, S.D.=.56) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเฉลี่ย 3.36 ($\bar{X} = 3.36$, S.D.=.68) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เฉลี่ย 3.29 ($\bar{X} = 3.29$, S.D.=.60) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเฉลี่ย 3.23 ($\bar{X} = 3.23$, S.D.=.59) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างนายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตาม
ประเภททรัพยากร

ประเภททรัพยากร		SS	df	MS	F	p
ทรัพยากรมนุษย์	ระหว่างกลุ่ม	3.83	3	1.28	2.84	.04*
	ภายในกลุ่ม	181.53	404	.45		
	รวม	185.36	407			
ทรัพยากรการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	3.07	3	1.02	1.44	.23
	ภายในกลุ่ม	287.42	404	.71		
	รวม	290.49	407			
ทรัพยากรกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	1.98	3	.66	1.08	.36
	ภายในกลุ่ม	246.20	404	.61		
	รวม	248.18	407			
ทรัพยากรข้อสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	4.85	3	1.62	3.50	.02*
	ภายในกลุ่ม	186.71	404	.46		
	รวม	191.57	407			
รวมทุกประเภท	ระหว่างกลุ่ม	2.56	3	.85	2.32	.08
	ภายในกลุ่ม	148.41	404	.37		
	รวม	150.97	407			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากรพบว่า โดยภาพรวมบุคลากรทั้ง 4 ตำแหน่งมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาตามประเภทของทรัพยากร พบว่า ระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการบริหารทรัพยากร 2 ประเภท คือ ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรข้อสนเทศ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางที่ 4.15-4.16 ดังนี้

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานีต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรมนุษย์

บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล	นายก อบต.	ปลัด อบต.	ประธานสภา อบต.	สมาชิกสภา อบต.
$\bar{X}$	3.64	3.44	3.48	3.38
นายก อบต.	3.64	-	.20	.16
ปลัด อบต.	3.44	-	-.04	.06
ประธานสภา อบต.	3.48	-	-	.10
สมาชิกสภา อบต.	3.38	-	-	-

*มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรมนุษย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้วไม่พบรายคู่ใดที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานีต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศ

บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล		นายก อบต.	ปลัด อบต.	ประธานสภา อบต.	สมาชิกสภา อบต.
	$\bar{X}$	4.01	3.97	3.90	3.73
นายก อบต.	4.01	-	.05	.12	.29*
ปลัด อบต.	3.97		-	.07	.24
ประธานสภา อบต.	3.90			-	.17
สมาชิกสภา อบต.	3.73				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามฝ่ายงาน โดยจำแนกเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียด ตามตารางที่ 4.17-4.18 ดังนี้

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ

กระบวนการบริหารทรัพยากร เพื่อการศึกษา	ฝ่ายบริหาร		ฝ่ายนิติบัญญัติ		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผน	3.50	.84	3.42	.71	1.11	.27
2. การบริหารทรัพยากร	3.36	.58	3.29	.64	1.18	.24
3. การตรวจสอบ	3.40	.89	3.30	.88	1.24	.22
4. การประเมินผลและ ปรับปรุง	3.37	1.00	3.27	.88	1.08	.28
รวม	3.40	.63	3.32	.65	1.27	.21

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหารเห็นว่า กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมปฏิบัติในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ฝ่ายนิติบัญญัติมีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา

โดยภาพรวมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นกัน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาด้านการวางแผน ด้านการบริหารทรัพยากร ด้านการตรวจสอบและด้านการประเมินผลและปรับปรุงพบว่า บุคลากรฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารตำบลในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากร ระหว่างบุคลากรฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ

ด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากร	ฝ่ายบริหาร		ฝ่ายนิติบัญญัติ		t	p
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D.		
1. ทรัพยากรมนุษย์	3.54	.65	3.43	.70	1.66	.10
2. ทรัพยากรการเงิน	2.51	.84	2.54	.85	-.68	.50
3. ทรัพยากรกายภาพ	3.29	.74	3.26	.82	.35	.71
4. ทรัพยากรข้อสนเทศ	3.99	.64	3.81	.72	2.68	.01*
รวม	3.36	.57	3.29	.64	1.18	.24

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14.18 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาตามประเภทของทรัพยากรแล้ว ฝ่ายบริหารเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้บริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรข้อสนเทศอยู่ในระดับมากและฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่าการปฏิบัติระดับมาก ในการบริหารทรัพยากรข้อสนเทศ ส่วนทรัพยากรประเภทอื่นบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองฝ่ายเห็นว่า มีการบริหารทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลางทุกประเภท

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของทรัพยากรพบว่า

ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นในด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรข้อสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากร
เพื่อ การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี
ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล**

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการโดยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดมาวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกความถี่และจัดกลุ่มความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการบริหารทรัพยากร ด้านการตรวจสอบและด้านการประเมินผลและปรับปรุง ผลการวิเคราะห์ดัง ตารางที่ 4.19- 4.26 ดังนี้

ตารางที่ 4.19 ลำดับและค่าความถี่ของปัญหาการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของปัญหา ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการวางแผน

ลำดับ	เนื้อหาของปัญหา	ความถี่ (f)
1.	ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม	26
2.	ความรู้ความเข้าใจในการวางแผน	24
3.	การดำเนินการตามแผน	17
4.	อื่นๆ	13
5.	นโยบายรัฐบาล	12
6.	วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก	11
รวม		103

จากตารางที่ 4.19 พบว่า เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาด้านการวางแผนที่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีระบุ สามารถเรียงลำดับความถี่ของปัญหาที่ระบุ 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ คือ ปัญหาด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (f=26) ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการวางแผน (f=24) และปัญหาการดำเนินการตามแผน (f=17) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ลำดับและค่าความถี่ของปัญหาการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา
ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของปัญหา
ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากร

ลำดับ	เนื้อหาของปัญหา	ความถี่ (f)
1.	งบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์	30
2.	ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร	27
3.	การให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน	17
4.	การระดมทรัพยากรทางการศึกษา	6
5.	ความต่อเนื่องของกิจกรรมด้านการศึกษา	4
6.	อื่น ๆ	3
	รวม	87

จากตารางที่ 4.20 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาด้านการบริหารทรัพยากร เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาเป็นหมวดหมู่แล้วเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ งบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ (f=30) ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร (f=27) และการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน (f=17) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 ลำดับและค่าความถี่ของปัญหาการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของปัญหา ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการตรวจสอบ

ลำดับ	เนื้อหาของปัญหา	ความถี่ (f)
1.	ระบบและวิธีการตรวจสอบ	24
2.	การมีส่วนร่วมของประชาชน	18
3.	คุณภาพและความจริงจังในการตรวจสอบ	16
4.	อื่น ๆ	6
	รวม	64

จากตารางที่ 4.21 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาด้านการตรวจสอบ เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาเป็นหมวดหมู่แล้วเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ระบบและวิธีการตรวจสอบ (f=24) การมีส่วนร่วมของประชาชน (f=18) และคุณภาพและความจริงจังในการตรวจสอบ (f=16) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 ลำดับและค่าความถี่ ของปัญหาการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของปัญหา ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและปรับปรุง

ลำดับ	เนื้อหาของปัญหา	ความถี่ (f)
1.	ประสิทธิภาพของการประเมินผลและปรับปรุง	19
2.	ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร	18
3.	มาตรฐานของการประเมินผลและปรับปรุง	13
4.	รายงานผลไม่ชัดเจนและไม่นำไปใช้	9
5.	อื่น ๆ	6
	รวม	65

จากตารางที่ 4.22 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาด้านการประเมินผล และปรับปรุง เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาเป็นหมวดหมู่แล้วเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ประสิทธิภาพของการประเมินผลและปรับปรุง (f=19) ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร (f=18) และ มาตรฐานของการประเมินผลและปรับปรุง (f=13) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 ลำดับและค่าความถี่ของข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดกรศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของ ข้อเสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการวางแผน

ลำดับ	เนื้อหาของปัญหา	ความถี่ (f)
1.	ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน	20
2.	ให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชน	16
3.	ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการวางแผน	15
4	อื่น ๆ	7
รวม		58

จากตารางที่ 4.23 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะในการบริหาร ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาด้านการวางแผน จำแนกเนื้อหาเป็นหมวดหมู่เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการวางแผน (f=20) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน (f=16) และทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการวางแผน (f=15) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.24 ลำดับและค่าความถี่ของข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของ ข้อเสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการบริหาร ทรัพยากร

ลำดับ	เนื้อหาของปัญหา	ความถี่ (f)
1.	สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอทั่วถึง	34
2.	พัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการศึกษา	28
3.	กำหนดแนวทางการบริหารทรัพยากรการศึกษาให้ชัดเจน	13
4.	อื่น ๆ	10
รวม		85

จากตารางที่ 4.24 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะในการบริหาร ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการบริหาร ทรัพยากร จำแนกเนื้อหาเป็นหมวดหมู่เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ สนับสนุน งบประมาณให้เพียงพอทั่วถึง (f=34) พัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการศึกษา (f=28) และกำหนดแนวทางการบริหารการศึกษาให้ชัดเจน (f=13) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.25 ลำดับและค่าความถี่ของข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของ ข้อเสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาด้านการตรวจสอบ

ลำดับ	เนื้อหาของปัญหา	ความถี่ (f)
1.	ให้ความรู้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล	19
2.	ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ	15
3.	กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบติดตามให้ชัดเจน	14
4.	คณะกรรมการตรวจสอบติดตามอย่างจริงจัง	13
5.	อื่น ๆ	3
รวม		64

จากตารางที่ 4.25 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะในการบริหาร ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการ ตรวจสอบ จำแนกเนื้อหาเป็นหมวดหมู่เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ ให้ความรู้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล (f=19) ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ (f=15) และ กำหนด เกณฑ์การตรวจสอบติดตามให้ชัดเจน (f=14) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.26 ลำดับและค่าความถี่ของข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกเนื้อหาของข้อเสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและปรับปรุง

ลำดับ	เนื้อหาของปัญหา	ความถี่ (f)
1.	คณะกรรมการประเมินเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นและประเมินตามจริง	14
2.	ให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วน ตำบล และประชาชน	13
3.	กำหนดเกณฑ์ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาให้ชัดเจน	11
4.	อื่นๆ	2
รวม		40

จากตารางที่ 4.26 พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและปรับปรุง จำแนกเนื้อหาเป็นหมวดหมู่เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ คณะกรรมการประเมินเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นและประเมินตามจริง ($f=14$) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน ($f=13$) และกำหนดเกณฑ์ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาให้ชัดเจน ($f=11$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในบทนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอภิปรายผลตามสมมติฐานและข้อค้นพบพร้อมกับข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิคิบัญญัติ

1.1.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยสรุปได้ดังนี้

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลจากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีจำนวน 149 แห่ง ประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2) กลุ่มตัวอย่าง กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบล 149 แห่ง โดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนได้กลุ่มตัวอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 108 แห่ง แล้วให้บุคลากรในตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเจาะจงผู้ที่มีบทบาทด้านการศึกษา ตำแหน่งละ 1 คนรวมเป็น 432 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเอง หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตามเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใกล้หรือไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ตามเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด 408 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.44

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows วิเคราะห์การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนและเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's method) ส่วนแบบสอบถามแบบปลายเปิดวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและจำแนกความถี่ตามเนื้อหา จัดอันดับแล้วสรุปผลตามกรอบการและวัตถุประสงค์การวิจัย

1.3 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปผลการ วิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1.3.1 ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลต่อกระบวนการบริหาร ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี พบว่า บุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารทรัพยากรตามประเภทของทรัพยากร บุคลากรขององค์การ บริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติระดับมากในการบริหารทรัพยากร ข้อเสนอแนะ ส่วนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรการเงินและทรัพยากรกายภาพเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด การศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีระดับการปฏิบัติสูง ที่สุดคือ มีการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบล ส่วนข้อที่เห็นว่ามีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ คณะกรรมการจัดทำแผนการการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด การศึกษาของ อบต.มาจากบุคคลหลายสาขาอาชีพ

ด้านการบริหารทรัพยากร จำแนกตามประเภททรัพยากร พบว่า การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ ข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านการจัด การศึกษาของ อบต. โดยเฉพาะ ส่วนข้อที่เห็นว่าระดับการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ เชิญผู้บริหารการศึกษา จากนอกเขต อบต.มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต. ทรัพยากรการเงิน พบว่า ข้อที่มี ระดับความคิดเห็นว่าปฏิบัติสูงสุด คือ จัดหาทุนการศึกษาให้นักเรียนในเขต อบต. ข้อที่มีระดับ ความคิดเห็นว่าปฏิบัติต่ำที่สุด คือ ให้นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ อบต. จัด ทรัพยากร กายภาพ พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรายข้อที่เห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับสูงที่สุด คือ จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ อบต. ส่วนข้อที่ เห็นว่าปฏิบัติในระดับต่ำที่สุด คือ จัดหาที่ดินเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชน และทรัพยากร ข้อเสนอแนะ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นว่าปฏิบัติสูงสุด คือ อบต.จัดให้มีอินเตอร์เน็ตเพื่อ บริการแก่ประชาชน ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของทรัพยากรข้อเสนอแนะ คือ จัดกิจกรรมเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ประชาชน

ด้านการตรวจสอบ พบว่า ระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนตำบล ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ สภา อบต. ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินการ บริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ส่วนข้อที่เห็นว่าระดับการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ มีคณะ กรรมการดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา

ด้านการประเมินผลและปรับปรุง ระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การ

บริหารส่วนตำบลเห็นว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปปรับปรุงการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาครั้งต่อไป ส่วนข้อที่เห็นว่า มีระดับการปฏิบัติที่ต่ำที่สุดคือ มีการสรุปผลการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา

1.3.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ระหว่างนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของทรัพยากร พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันในการบริหารทรัพยากร 2 ประเภท คือ ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรข้อสนเทศ และพบว่า ความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันในกรบริหารทรัพยากรข้อสนเทศ

1.3.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่าง ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในระดับปานกลาง และพบว่า บุคลากรฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ด้านการบริหารทรัพยากรตามประเภทของทรัพยากร ฝ่ายบริหารเห็นว่า มีการปฏิบัติด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรข้อสนเทศอยู่ในระดับมาก ทรัพยากรการเงินและทรัพยากรสภาพอยู่ในระดับปานกลาง ฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่ามีการปฏิบัติระดับมากในการบริหารทรัพยากรข้อสนเทศ ส่วนทรัพยากรประเภทอื่นเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า บุคลากรฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของทรัพยากรพบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรข้อสนเทศแตกต่างกัน ส่วนทรัพยากรประเภทอื่นมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานี

บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะโดยสรุปเป็นรายด้านตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ดังนี้

1) **ด้านการวางแผน** มีปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน ขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากประชาชนและผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีคณะกรรมการวางแผนการดำเนินการตามแผนไม่ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ขาดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ นโยบายของรัฐบาลไม่ชัดเจนเปลี่ยนแปลงบ่อยและเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้ความเข้าใจการวางแผนจัดการศึกษาแก่นุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในชุมชน ให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนให้มากขึ้น

2) **ด้านการบริหารทรัพยากร** มีปัญหาขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินการ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านการศึกษา การระดมทรัพยากรทางการศึกษายังดำเนินการน้อย ประชาชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ทำกิจกรรมด้านการศึกษากับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และมีข้อเสนอแนะว่า ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้เพียงพอโดยกระทรวงศึกษาธิการควรจัดสรรให้ทั่วถึงทุกระดับ พัฒนาบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษา และในระดับกระทรวงควรมีการตกลงร่วมกันในการกำหนดแนวทางการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้ชัดเจน

3) **ด้านการตรวจสอบ** มีปัญหา ระบบการตรวจสอบไม่สมบูรณ์ชัดเจน ประชาชนขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ขาดคุณภาพและความจริงจังในการตรวจสอบและเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้ความเข้าใจบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนให้เห็นความสำคัญของการตรวจสอบ กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบให้ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบแผนงานที่จริงจังและควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบให้มากขึ้น

4) **ด้านการประเมินผลและปรับปรุง** มีปัญหา การประเมินผลและปรับปรุงขาดประสิทธิภาพ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล การประเมินผลและปรับปรุงไม่ได้มาตรฐานและรายงานผลไม่ชัดเจนและไม่นำผลการประเมินไปใช้ และเสนอแนะว่า ควรประเมินผลอย่างจริงจัง และนำผลการประเมินไปใช้ คณะกรรมการประเมินผลควรเปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ กำหนดเกณฑ์ความสำเร็จของการบริหารทรัพยากรให้ชัดเจน

2. อภิปรายผล

การศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อค้นพบที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.1 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผน การบริหารทรัพยากร การตรวจสอบและการประเมินผลและปรับปรุง โดยภาพรวมบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีมีการปฏิบัติในระดับปานกลางทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามตำแหน่งของบุคลากร พบว่า นายกององค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าด้านการวางแผนมีการปฏิบัติในระดับมากในขณะที่บุคลากรในตำแหน่งอื่นเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การวางแผนในการบริหารทรัพยากรเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารซึ่งมีนายกององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหัวหน้า ดังนั้นความคิดเห็นต่อเรื่องการวางแผนของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลที่เห็นว่าปฏิบัติในระดับมากอาจเป็นเพราะว่า นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทและหน้าที่ในด้านนี้โดยตรงย่อมจะเห็นการดำเนินการโดยตลอดและเป็นเรื่องปกติที่บุคคลจะประเมินการปฏิบัติงานงานของตนในระดับที่สูงกว่าบุคคลทั่วไป อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของกระบวนการด้านวางแผน บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้ปฏิบัติในระดับมากในข้อมีการกำหนดกิจกรรมระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบลอย่างชัดเจน มีการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบล รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชนเพื่อกำหนดแผนงานบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของ อบต. ข้อเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้เตรียมการในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในระดับมาก ซึ่งหากเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของวิบูลย์พันธ์ สาทอง (2542: 136-137) ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานีให้ความสำคัญค่อนข้างน้อยในเรื่องของการระดมพลังสมองเพื่อกำหนดนโยบายและจัดทำแผนการดำเนินงานทางการศึกษาแล้ว ทำให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้ให้ความสำคัญของการจัดทำแผนและการระดมพลังสมองจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพิ่มขึ้น

2.1.2 ด้านการบริหารทรัพยากรจำแนกตามประเภททรัพยากร พบว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้บริหารทรัพยากรข้อสนเทศในระดับมาก ส่วนทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรการเงินและทรัพยากรกายภาพเห็นว่าได้ปฏิบัติในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการมากในกิจกรรมดังนี้ คือ อบต.ได้รวบรวมข่าวสารให้เป็นระบบ อบต.ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในพื้นที่ อบต. จัดให้มีอินเทอร์เน็ตเพื่อบริการแก่ประชาชน ให้สถานศึกษาในเขต อบต.เป็นแหล่งให้บริการข่าวสารแก่ชุมชน จัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการให้ชุมชนร่วมกิจกรรม และจัดกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแหล่งบริการข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชน โดยจัดให้มีอินเทอร์เน็ตตำบลขึ้น ส่วนการจัดกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลโดยทั่วไปดำเนินการอยู่แล้ว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กล้า ทองขาว (2545: 88) ที่พบว่าผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องการให้มีการส่งเสริมและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น

ในด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ($\bar{X} = 2.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการระดับน้อยในกิจกรรมต่อไปนี้คือ ให้นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ อบต.จัด เชิญชวนให้ประชาชนร่วมบริจาคเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาและจัดเก็บค่าธรรมเนียม สถานที่ที่ อบต.จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมเหล่านี้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะดำเนินการเพื่อบริการประชาชนตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดเก็บค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมในการใช้สถานที่และเชิญชวนให้ประชาชนบริจาคเงินเพื่อจัดการศึกษาจึงดำเนินการในระดับน้อย แต่อย่างไรก็ตามพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.48$) ในกิจกรรมจัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนในเขต อบต.

ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวมบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีได้ดำเนินการในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการในระดับมากในข้อ จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาของ อบต. โดยเฉพาะ พัฒนาคู่มือใน อบต. ให้มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา เชิญผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต. จัดหาครูให้

สถานศึกษาที่ อบต.จัดอย่างเพียงพอ และสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ได้บริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมของบุคลากรทั้งทางด้านปริมาณและความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับการวิจัยของ สุริภาส สีหะวงษ์ (2546: บทคัดย่อ) ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความไม่พร้อมในการจัดการศึกษามากในด้านบริหารงานบุคคล

ส่วนการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรกายภาพ พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า มีการดำเนินการในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการระดับมากอยู่ 2 ข้อ ได้แก่ จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ อบต.และ จัดให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน ซึ่งเป็นภารกิจที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินการเพราะเป็นภารกิจด้านการศึกษาและได้รับการถ่ายโอนมาจากการศึกษานอกโรงเรียน (อฉรา วงษ์เอก 2546: 263) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประภาพรรณ ไชยวงษ์ (2546: 63) ที่พบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.1 เปรียบเทียบตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาตามด้านการบริหารทรัพยากรตามประเภทของทรัพยากร พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการบริหารทรัพยากรประเภท ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรข้อสนเทศ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's method) แล้วไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการบริหารทรัพยากรประเภททรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เป็นเพราะข้อจำกัดของวิธีการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ที่อาจจะไม่พบความแตกต่างในกรณีที่มีนัยสำคัญใกล้เคียงกับค่าวิกฤติ ($p = 0.4$) (สุวิมล ศิริภานันท์ 2549: 289) แต่พบความแตกต่างในคู่ของนายกององค์การบริหารส่วน ตำบลกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระดับความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารทรัพยากรข้อสนเทศเป็นการดำเนินงานโดยองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งย่อมมีระดับความคิดเห็นที่ต่างจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีหน้าที่โดยตรงในการตรวจสอบ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของนายกององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.2 เปรียบเทียบตามฝ่ายงาน พบว่า ฝ่ายบริหารซึ่งประกอบด้วยบุคลากรในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกับฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งประกอบด้วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกันไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาตามประเภททรัพยากร พบว่า ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความคิดเห็นในด้านการบริหารทรัพยากร ประเภททรัพยากรข้อสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติ ฝ่ายบริหารเห็นว่ามีระดับการปฏิบัติมากกว่าความคิดเห็นของฝ่ายนิติบัญญัติแต่ทั้งสองฝ่ายก็เห็นว่ามีกรปฏิบัติในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นผลมาจากบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองฝ่ายงาน นอกจากนี้ อาจเป็นผลมาจากระดับการศึกษาของบุคลากรทั้งสองฝ่ายต่างกัน เพราะจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหารมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าถึงร้อยละ 66.70 ขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติ บุคลากรมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าเพียงร้อยละ 17.20 ซึ่งปัจจัยด้านการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์ประกอบหลักที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ประภาพรรณ ไชยวงษ์ 2546: 63-67)

2.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัยพบปัญหาและข้อเสนอแนะจากบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี สรุปเป็นประเด็น ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ดังนี้

2.3.1 ด้านการวางแผน พบว่า ด้านการวางแผน บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาและข้อเสนอแนะโดยภาพรวมมากกว่าทุกด้าน เมื่อสรุปประเด็นปัญหาในด้านนี้แล้วมีดังนี้คือ ปัญหาความรู้ความเข้าใจในการวางแผนของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชน ปัญหาการไม่ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ปัญหาขาดวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการวางแผน ปัญหา นโยบายรัฐบาลไม่ชัดเจนเปลี่ยนแปลงบ่อยและเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในด้านการวางแผน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารทรัพยากรการศึกษาร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.3.2 ด้านการบริหารทรัพยากร บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุ ปัญหาด้านการบริหารทรัพยากร เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาเป็นหมวดหมู่แล้ว ได้ดังนี้ ปัญหาขาดงบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ ปัญหาความรู้ความเข้าใจของบุคลากร และปัญหาการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนข้อเสนอแนะ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากร ดังนี้ ควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอทั่วถึง ควรพัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการศึกษาและควรกำหนดแนวทางการบริหารการศึกษาให้ชัดเจน

2.3.3 ด้านการตรวจสอบ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาด้านการตรวจสอบ เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาเป็นหมวดหมู่แล้วเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปัญหาระบบและวิธีการการตรวจสอบ ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัญหาคุณภาพและความจริงใจในการตรวจสอบ ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะ ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการตรวจสอบ จำแนกเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้ ควรให้ความรู้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและควรกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบติดตามให้ชัดเจน

2.3.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุง บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุปัญหาด้านการประเมินผลและปรับปรุง เมื่อจำแนกเนื้อหาของปัญหาเป็นหมวดหมู่แล้วเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปัญหาประสิทธิภาพของการประเมินผลและปรับปรุง ปัญหาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรและปัญหามาตรฐานของการประเมินผลและปรับปรุง ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เสนอแนะ ตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและปรับปรุง จำแนกเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ ดังนี้ คณะกรรมการประเมินควรเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นและประเมินตามจริง ควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนและควรกำหนดเกณฑ์ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาให้ชัดเจน

2.3.5 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ จากปัญหาและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุป ปัญหาและข้อเสนอแนะบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็น 3 ด้านหลัก ๆ ดังนี้

1) ปัญหาด้านบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษา ขาดความกระตือรือร้นและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยแล้วมีความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่เนื่องจากบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานีที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าส่วนใหญ่มจะเป็น ฝ่ายบริหาร (ร้อยละ 66.70) แต่ฝ่ายนิเทศบัญญัติที่มีหน้าที่ต้องพิจารณา

อนุมัติแผนงาน โครงการและงบประมาณในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าจำนวนน้อย (ร้อยละ 17.20) ซึ่งจะเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังที่ประภาพรรณ ไชยวงษ์ (2546: 63-67) ได้ศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นปัจจัยในการส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล และต่อปัญหาด้านนี้ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษา จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษามาเป็นที่ปรึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบลแสดงให้เห็นว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเองก็ได้ตระหนักในปัญหาด้านนี้เป็นอย่างดี

2) ปัญหาด้านประชากรและชุมชน พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า ชุมชนแวดล้อมองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ห่างไกลและทุรกันดาร ประชาชนมีฐานะยากจน ขาดความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของการศึกษาน้อยและเห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดให้กับประชาชนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ดังนั้นการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมจึงทำได้น้อย ต้องพึ่งพางบประมาณของรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่สอดคล้องกับความคิดเห็นของวิทยากร เชียงกูล (2542:63) ที่เห็นว่าในระยะ 40 ปีที่ผ่านมาชุมชนมีบทบาทในการช่วยเหลือรัฐในการสร้างโรงเรียน วัด ฯลฯ ลดลง การระดมทรัพยากรเป็นเรื่องมุ่งใช้งบประมาณของรัฐเป็นส่วนใหญ่ สำหรับแนวทางแก้ปัญหาด้านนี้ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษาและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา รัฐบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้มากขึ้น

3) ปัญหาด้านนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีความไม่ชัดเจนในนโยบายและแนวปฏิบัติในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของรัฐบาล ขาดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติและตัวชี้วัดความสำเร็จ ขณะเดียวกันการดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเองยังดำเนินการได้ไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า กระบวนการวางแผนในข้อ แผนการบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษาของ อบต. มีความยืดหยุ่นปรับปรุงได้ตามความเหมาะสมมีการปฏิบัติในระดับมากแสดงให้เห็นว่าแผนการปฏิบัติงาน

ที่วางไว้สามารถจะแก้ไขปรับปรุงได้ง่าย และบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาโดย ให้รัฐบาลกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาให้ชัดเจน กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ความสำเร็จให้เป็นรูปธรรม ตรวจสอบและประเมินผลการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างจริงจัง

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะตามข้อค้นพบ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการควรร่วมกันกำหนดกรอบหรือแนวปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ เพราะจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า ปัญหาสำคัญของการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาคือ ความไม่ชัดเจนในนโยบายของรัฐบาลหรือแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการบริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษาและบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษา ประกอบกับการวิจัยนี้ได้พบว่า กิจกรรมที่เป็นนโยบายของรัฐบาลหรือที่รัฐบาล กำหนดให้ปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลจะปฏิบัติในระดับมาก เช่น การจัดทำหมีและการ ให้บริการอินเตอร์เน็ตตำบล การหมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ดังนั้นในด้านกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษาหากได้มีการกำหนดกรอบหรือแนวปฏิบัติให้ ก็น่าจะทำให้ องค์การบริหารส่วน ตำบลสามารถปฏิบัติได้สะดวกขึ้นและระดับการปฏิบัติก็น่าจะสูงขึ้นด้วย

3.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่ขององค์การ บริหาร ส่วนตำบลควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนองค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถ บริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาได้มากขึ้น โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอาจสนับสนุนให้ สถานศึกษาในเขตพื้นที่และองค์การบริหารส่วนตำบลใช้ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาร่วมกัน เช่น ครู บุคลากรทางการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ เป็นต้น จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในกิจกรรมบางกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือและ การสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติในระดับต่ำกว่า

กิจกรรมอื่นๆ เช่น เชิญผู้บริหารการศึกษานอกเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษา การเชิญวิทยากรนอกเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า มีปัญหาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจ ปัญหาขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เป็นต้น ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการส่งเสริมสนับสนุนดังกล่าวแล้วก็จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาได้ในระดับที่สูงขึ้น

3.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญต่อภารกิจด้านการศึกษามากขึ้นและพัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมากถึงระดับมากในหลายกิจกรรม เช่น จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาของ อบต. โดยเฉพาะ พัฒนาบุคลากรใน อบต. ให้มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา จัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนในเขต อบต. จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ อบต. เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลยังเห็นว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเองยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการดำเนินการ ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญต่อภารกิจด้านการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณให้ภารกิจด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นขณะเดียวกันก็พัฒนาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในภารกิจด้านการศึกษา ก็น่าจะทำให้การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับสูงขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

3.1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น จากการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลระบุว่ามีปัญหาด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมการบริหารทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติในระดับน้อยในหลายกิจกรรม เช่น จัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้สถานที่ที่ อบต. จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เชิญชวนให้ประชาชนร่วมบริจาคเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ให้นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ อบต. จัด เชิญผู้บริหารการศึกษาจากนอกเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต. เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดกิจกรรมประเภทนี้มากขึ้นก็เท่ากับเป็นการเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหาร

ทรัพยากรเพื่อจัดการ ศึกษาไปด้วยและขณะเดียวกันยังเป็นการสร้างค่านิยมการมีส่วนร่วม ทางด้านการศึกษแก่ประชาชนด้วย ส่วนครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาที่อยู่ในเขต พื้นที่บริการ องค์การบริหารส่วนตำบลก็ควรประสานความร่วมมือเพื่อบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการ การศึกษาร่วมกัน

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการ การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ได้รูปแบบหรือกระบวนการบริหารทรัพยากรที่ เหมาะสมสะดวกต่อบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในการนำไปปฏิบัติ

3.2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุดประเสริฐ และสุนทร สุนนท์ชัย (2541) *วิสัยทัศน์ทางการศึกษา : ทิศทางที่ไทยต้อง*
ทบทวน กรุงเทพมหานคร สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2545) *บันทึกท้องถิ่น 2546* กรุงเทพมหานคร
บพิชการพิมพ์
- กล้า ทองขาว (2547) *ระบบงานแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขององค์กร*
ปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- กล้า ทองขาว และคณะ (2545) *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและพัฒนาทักษะการ*
ทำงานด้านการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- กฤตยชญ์ ศิริเขต (2545) *รวมกฎหมายตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ* กรุงเทพมหานคร วิทย์พัฒน
กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง (2543) *ข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล*
ประจำปี 2543 กรุงเทพมหานคร อาสารักษาคินแดน
- จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ (2547) *ทัศนคติ ความเชื่อและพฤติกรรม: การวัด การพยากรณ์และ*
การเปลี่ยนแปลง พิมพ์ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- ชัยอนันต์ สมุทรวานิช (2541) *รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*
พ.ศ.... ประเด็นทรัพยากรเพื่อการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2545) "สถานศึกษากับชุมชน" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการ*
สถานศึกษา หน้าที่ 12 หน้า 1-50 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว (2545) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549*
กรุงเทพมหานคร พ.ศ.พัฒนา
- คำรงค์ ทิพย์โยธา (2545) *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS for Windows version 10*
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธรรมเกียรติ กันนอร์ (2543) *รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2542/2543 พลิกสถานการณ์บน*
พื้นฐานกฎหมายปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

- นรา สมประสงค์ (2544) “การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทางการบริหารการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาวิทยานิพนธ์ 2 แขนงวิชาบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 5 หน้า 1-26
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547) *การปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2540) พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพมหานคร วิญญูชน
- บุญชม ศรีสะอาด (2532) *การวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- _____ . (2541) *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ประภาพรณ ไชยวงษ์ (2546) “การวิเคราะห์บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาและ การมีส่วนร่วมในจัดการศึกษา” ใน *การประชุมทางวิชาการเรื่อง การวิจัยทางการศึกษา* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน้า 60- 69
- _____ . “องค์การบริหารส่วนตำบลกับการจัดการศึกษา” *วารสารครุศาสตร์* 30,3 มีนาคม-มิถุนายน 2545 หน้า 52-56
- ประภาพรณ เอี่ยมสุภายิต, ปราณีย์ สังขะตะวรรชนี และ อุษาวดี จันทรสุนธิ (2545) “การประกันคุณภาพการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาบริบททางการศึกษา* หน่วยที่ 12 หน้า 103-175 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ประสาน ทำข้าม (2543) “ความต้องการการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ (2545) “แนวคิดการบริหารทรัพยากรการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา* หน่วยที่ 1 หน้า 1-57 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) กรุงเทพมหานคร นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์
- พนม พงศ์ไพบูลย์ และคณะ (2546) *รวมกฎหมายการศึกษาเข้าสู่โครงสร้างใหม่ กระทรวงศึกษาธิการ* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- พวงแก้ว จุ่งลก (2544) “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545” สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค
- “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วน
ราชการ” กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กรุงเทพมหานคร
- พิบูลย์พันธ์ สาทอง (2542) “การศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในเขต
อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พิชณศ เจษฎาฉัตร (2545) “ทรัพยากรมนุษย์กับการลงทุนทางการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุด
วิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา* หน่วยที่ 4 หน้า 233-285 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2546) “ความเหมาะสมในการถ่ายโอนการศึกษาของกระทรวง
ศึกษาธิการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: บทสะท้อนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย”
ใน *การประชุมทางวิชาการเรื่องการวิจัยทางการบริหารการศึกษา* จัดโดยสำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา และสภาผู้บริหารหลักสูตรบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
วันที่ 19-20 กรกฎาคม 2547 ศาลาไทย โรงแรมแอมบาสซาเดอร์
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
(2540) กรุงเทพมหานคร
- รุ่ง แก้วแดง (2546) *โรงเรียนนิติบุคคล พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- วิศิธา คำนึ่งธรรม (2546) “ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการกระจาย
อำนาจการบริหารการจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงบริหารการศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- วิชัย ดันศิริ (2544) *โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดสำคัญของการปฏิรูปใน
พระราชบัญญัติการศึกษา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิทยากร เชียงกุล (2542) *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2541: วิฤติและโอกาสในการปฏิรูป
การศึกษาและสังคมไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ
- ศรีสุดา จริยากุล (2545) “การใช้ทรัพยากรชุมชนเพื่อการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
บริบททางการศึกษา* หน่วยที่ 8 หน้า 168-209 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- ศุภร บุญราช (2544) “การปฏิบัติและความคาดหวังเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2543) *หมู่บ้านชนบทไทยจากฐานข้อมูลระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) ปี 2542* กรุงเทพมหานคร ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2548) *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา* สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สมชาย บำรุงทรัพย์และณัฐวิภา โฉมิตตันติบุญ (2547) *รวมกฎหมายปกครอง ปทุมธานี* สกายบุ๊กส์
- สมพงษ์ จามงค์ผล (2544) “การประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการจัดการศึกษาเด็กอนุบาลก่อนวัยเรียนขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ปัญหาพิเศษสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา
- สุชาดา จักรพิสุทธิ์ และคณะ (2548) *การศึกษาทางเลือก : โลกแห่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- สุทธิวรรณ ดันดิรจนาวงศ์ (2546) “การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา* หน้าที่ 11 หน้า 139 - 178 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สุพจน์ เกลยจิตร (2545) “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดลพบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงบริหารการศึกษ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุนนทิพย์ บุตรสมบัติ (2545) “การลงทุนทางการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทางการศึกษา* หน้าที่ 7 หน้า 125-166 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สุวิมล ติรกานันท์ (2549) *การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สุริภาศ สีหะวงษ์ (2544) “ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุมาลี สังข์ศรี (2545) “การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาบริบททางการศึกษา* หน่วยที่ 14 หน้า 207-255 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____ (2545) *การศึกษานอกระบบด้วยวิธีศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต* นนทบุรี
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุรชาติ แสนทวีสุข (2544) “การเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาปฐมวัย จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เสรี ลาซโรจน์ (2545) “การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”
ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา* หน่วยที่ 14 หน้า 94-134 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สปอ.เสิงสาง สปจ.นครราชสีมา (2545) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ใน *การประชุมทางวิชาการเรื่องการวิจัยทางการบริหารการศึกษา* จัดโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและสภาผู้บริหาร
หลักสูตรบริหารการศึกษานแห่งประเทศไทย วันที่ 19-20 กรกฎาคม 2547 ศาลาไทย
โรงแรมแอมบาสซาเดอร์
- อัจฉรา วงษ์เอก (2546) “บทบาทขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการศึกษา”
ใน *ประมวลสาระชุดวิชาบริบททางการศึกษา* หน่วยที่ 9 หน้า 211-273 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- อภิชัย พันธเสน (2539) *พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรคการเปลี่ยนแปลงและการบริหาร
การจัดการ* กรุงเทพมหานคร มูลนิธิภูมิปัญญา
- อภิชัย พันธเสน และคณะ (2545) *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้
ของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาสำหรับการการศึกษขั้นพื้นฐาน 12 ปีจาก
สถาบันศาสนาและท้องถิ่น คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*

- แอนนา หงษ์สามสิบเจ็ด (2546) “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ
 ประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดแพร่” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- Bender, Paul S. (1983) *Resources Management: An Alternative View of the Management
 Process*. Toronto John Wiley & Sons.
- Good, Carter V. (1973) *Dictionary of Education*.(3d ed.) New York. Mc Graw-Hill.
 (<http://www.thailocalgov.com/doc/abt2002-1.pdf>) Retrieved January 9, 2005.
 (<http://www.tambol.com/tambol/intro2.asp>) Retrieved September 17, 2004.
 (<http://61.19.35.21/mod/resource/view.php?id=338>) Retrieved January 9, 2005
- Nelson, Alizabeth C. “From Global Back to Local: Enduring Strategies in Resources
 Mobilization” Retrieved September 21, 2004, from
<http://www.changemakers.net/resources/archives.cfm>.
- Nicols,M.(1971) “Community Resources for School” *The Encyclopedia of Education* 2
 341-347.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ-สกุล	รศ. ดร. สมคิด สร้อยน้ำ
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
วุฒิการศึกษา	Ed.D. (Educational Administration)
ประสบการณ์	ประธานสาขาการบริหารหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
2. ชื่อ-สกุล	รศ. ดร. สันติ วิจักขณาลัญญ์
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วุฒิการศึกษา	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
ประสบการณ์	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น รองคณบดีฝ่ายแผนและสารสนเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. ชื่อ-สกุล	ผศ. ดร. อัมพัน คิ้วงแพง
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
วุฒิการศึกษา	Ed.D. (Educational Administration)
ประสบการณ์	รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
4. ชื่อ-สกุล	ดร. พรศักดิ์ โชติพิณิจ
สถานที่ทำงาน	โรงพยาบาลบ้านผือ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี
วุฒิการศึกษา	Ed.D. (Educational Administration)
ประสบการณ์	นักวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลบ้านผือ
5. ชื่อ-สกุล	นายพนัส วุฒิสาร
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านผือพิทยาสรรค์
วุฒิการศึกษา	กศ.ม. บริหารการศึกษา
ประสบการณ์	ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ วิทยากรสถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศช 0522.16/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์ ๔ จำนวน 1 ฉบับ
2. ร่างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ

เนื่องด้วย นายชวา ป่องขวเลา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษาศาขวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุตรธานี ตาม
ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ดังสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนี้ นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขา
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ..... ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้
ความเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำ
เรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่าง
ดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร 0 2503 2870

โทรสาร 02 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ
เรียน

เนื่องด้วย นายชวา ป็องขวาเลา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาแขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
อุตรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นจะต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยใช้
แบบสอบถาม ทั้งนี้ จะไม่กระทบต่อท่านหรือองค์กรของท่านและผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่
งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลอง
เครื่องมือตามวัน เวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณา
จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวกรรมนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร 0 2503 2870

โทรสาร 02 2503 3566-7

ที่ ศธ. 0522.16/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

21 กรกฎาคม 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์คัดแบบสอบถาม

เรียน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	จำนวน 4 ฉบับ
	2 ของจดหมายพร้อมแนบปี	จำนวน 1 ชุด
	3 คำชี้แจงการตอบแบบสอบถาม	จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายชวา ป็องชวาเลา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ข้อมูลที่ได้รับนักศึกษาจะนำไปวิเคราะห์ในเชิงวิชาการไม่มีผลเสียต่อองค์กรของท่านแต่อย่างใด

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านและบุคลากรในหน่วยงานของท่านตอบแบบสอบถามของนักศึกษาตามรายละเอียดในคำชี้แจงการตอบแบบสอบถามที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาคำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร 0 2503 2870

โทรสาร 02 2503 3566-7

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา
2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ประกอบด้วย
    - ก. การวางแผน
    - ข. การบริหารทรัพยากร
    - ค. การตรวจสอบ
    - ง. การประเมินผลและปรับปรุง
  - ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา
3. ขอความกรุณาให้บุคคลต่อไปนี้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นายก อบต. ปลัด อบต. ประธานสภา อบต. และสมาชิกสภา อบต. ที่มีบทบาทด้านการศึกษาใน อบต.
4. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกรายการ
5. คำตอบของท่านถือเป็นความลับและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวท่านหรือองค์กรของท่าน ผู้วิจัยจะนำคำตอบไปใช้วิเคราะห์โดยภาพรวมในเชิงวิชาการเท่านั้น

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

นายชวา ป็องขวาเลา

นักศึกษาระดับปริญญาโท แผนกวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. อายุ

( ) 1. น้อยกว่า 31 ปี ( ) 2. 31-40 ปี

( ) 3. 41-50 ปี ( ) 4. 51-60 ปี

( ) 5. มากกว่า 60 ปี

3. วุฒิการศึกษา

( ) 1. ประถมศึกษา ( ) 2. มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย ( ) 4. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

( ) 5. ปริญญาตรี ( ) 6. สูงกว่าปริญญาตรี

( ) 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

4. ตำแหน่งหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

( ) 1. นายก อบต. ( ) 2. ประธานสภา อบต.

( ) 3. ปลัด อบต. ( ) 4. สมาชิกสภา อบต.

ตอนที่ 2

การบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

คำชี้แจง

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อบต.ของท่าน ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษามากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1. การบริหารทรัพยากร หมายถึง การดำเนินการ เพื่อรวบรวม แสวงหาและพัฒนา ทรัพยากรเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้บริการ หรือจัดกิจกรรมทางการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบล โดยการระดม จัดหา จัดเก็บ ขอรับบริจาค เชิญชวนให้บริจาค จากประชาชน หน่วยงานหรือองค์กรทั้งในและนอกชุมชน

2. ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ระดับการปฏิบัติ โดยทำทุกข้อ ข้อละ 1 ช่องตาม เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 5 = ปฏิบัติมากที่สุด   4 = ปฏิบัติมาก 3 = ปฏิบัติปานกลาง
2 = ปฏิบัติน้อย   1 = ปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
00	อบต. มีแผนการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา		✓			
01	ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา				✓	

คำอธิบาย

ข้อ 00 ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ 4

หมายความว่า ท่านเห็นว่า อบต. มีแผนการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ในระดับ มาก

ข้อ 01 ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติระดับ 2

หมายความว่า ท่านเห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันระดมทรัพยากรร่วมกันในระดับ น้อย

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติงาน	ระดับความเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ก. การวางแผน						
1	มีคณะกรรมการจัดทำแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต.					
2	คณะกรรมการจัดทำแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต.มาจากบุคคลหลายสาขาอาชีพ					
3	ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการบริหารทรัพยากร เพื่อจัดการศึกษาของ อบต.					
4	เชิญตัวแทนสถานศึกษาเข้าร่วมในการวางแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต.					
5	มีการกำหนดกิจกรรมระดับตำบลเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบลอย่างชัดเจน					
6	มีการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบล					
7	รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชนเพื่อกำหนดแผนงานบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต.					
8	มีการกำหนดประเภทของทรัพยากรที่ ต้องระดมเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาตำบล					
9	มีการกำหนดตัวบ่งชี้ผลสำเร็จของแผนงานบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา					
10	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา					
11	อบต.กำหนดแผนงานการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาในระดับประเทศ					
12	แผนงานของ อบต.มีความยืดหยุ่น ปรับปรุงได้ตามความเหมาะสม					

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติงาน	ระดับความเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ข. การบริหารทรัพยากร						
ทรัพยากรมนุษย์						
13	จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาของ อบต. โดยเฉพาะ					
14	พัฒนาบุคลากรใน อบต. ให้มีความรู้ด้านการจัดการศึกษา					
15.	เชิญผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต.					
16	เชิญผู้บริหารการศึกษาจากนอกเขต อบต. มาเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการศึกษาของ อบต.					
17	จัดหาครูให้สถานศึกษาที่ อบต. จัดอย่างเพียงพอ					
18	จัดหาบุคลากรเพื่อให้บริการในสถานที่ที่ อบต. จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน					
19	สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา					
20	จัดกิจกรรมให้ประชาชนได้ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
21	ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนเชิญวิทยากรท้องถิ่น ให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน					
22	ให้บุคลากรของ อบต. นำความรู้ไปถ่ายทอดต่อให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ อบต.					
23	เชิญวิทยากรนอกเขต อบต. มาให้ความรู้แก่ประชาชนในเขต อบต.					
24	ส่งเสริมสนับสนุนปราชญ์ท้องถิ่นให้ถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ประชาชนในชุมชน					
25	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ประชาชนในชุมชน					
ทรัพยากรเงิน						
26.	จัดหาทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนในเขต อบต.					
27.	จัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของ อบต.					

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติงาน	ระดับความเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
28.	กำหนดมาตรการเพื่อจูงใจให้ประชาชนบริจาคเงินสนับสนุนการจัดการศึกษา					
29.	ให้นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ อบต. จัด					
30	เชิญชวนให้ประชาชนร่วมบริจาคเงินเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา					
31	จัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้สถานที่ที่ อบต. จัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
32	จัดกิจกรรมเพื่อหารายได้สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา					
	ทรัพยากรกายภาพ					
33	จัดหาอุปกรณ์การศึกษาให้กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ อบต.					
34	จัดหาที่ดินเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชน					
35	พัฒนาอาคารสถานที่ ของ อบต. ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน					
36	รวบรวมเครื่องมือ อุปกรณ์ของ อบต. เพื่อให้สถานศึกษาใช้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน					
37	จัดหาอาคารสถานที่เพื่อเป็นที่ฝึกอาชีพของชุมชน					
38	จัดให้มีอ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน					
39	จัดให้มีห้องสมุดประชาชนประจำตำบล					
40	จัดให้มีสนามกีฬาของ อบต.					
41	พัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน					
	ทรัพยากรข้อมูลสารสนเทศ					
42	อบต. ได้รวบรวมข้อมูลข่าวสารให้เป็นระบบ					
43	อบต. ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ อบต.					
44	อบต. จัดให้มีอินเตอร์เน็ตเพื่อบริการแก่ประชาชน					
45	ใช้สถานศึกษาในเขต อบต. เป็นแหล่งให้บริการข่าวสารแก่ชุมชน					
46	จัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ประชาชน					
47	จัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม					

ข้อที่	สภาพการปฏิบัติงาน	ระดับความเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
48	จัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น					
ค. การตรวจสอบ						
49	มีคณะกรรมการติดตามการดำเนินงานด้านการการบริหาร ทรัพยากรเพื่อการจัดศึกษาของ อบต.					
50	ให้บุคคลภายนอก อบต.มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงาน ด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต.					
51	มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด การศึกษา					
52	รับฟังความคิดเห็นในการดำเนินการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด การศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษา					
53	สภา อบต. ทำหน้าที่กำกับติดตามการดำเนินการบริหารทรัพยากร เพื่อจัดการศึกษา					
54	รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อกำกับติดตามการบริหาร ทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา					
ง. การประเมินผลและปรับปรุง						
55	กำหนดเกณฑ์ความสำเร็จของการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัด การศึกษา					
56	มีการสรุปผลการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา					
57	มีการทบทวนแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ อบต.					
58	มีการรายงานผลการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาต่อผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง					
59	รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการบริหาร ทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาครั้งต่อไป					
60	นำข้อเสนอแนะมาใช้ในการวางแผนการบริหารทรัพยากรเพื่อ จัดการศึกษาครั้งต่อไป					

ตอนที่ 3

ปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา

โปรดระบุปัญหาในการบริหารทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาใน อบต.ของท่าน และให้
ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

1. ด้านการวางแผน

ปัญหา .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

2. ด้านการบริหารทรัพยากร

ปัญหา .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

3. ด้านการตรวจสอบ

ปัญหา .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

4. ด้านการประเมินผลและปรับปรุง

ปัญหา .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาให้ข้อมูล

ภาคผนวก ง
ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

1. ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

1.1 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V1	208.5000	1161.0769	.5840	.9708
V2	208.4250	1168.5583	.5064	.9710
V3	208.3250	1165.0968	.5369	.9709
V4	208.2750	1158.6147	.5865	.9708
V5	208.1750	1178.5071	.4116	.9712
V6	208.1750	1178.0455	.4589	.9710
V7	208.0250	1161.6147	.6653	.9706
V8	208.2000	1171.7538	.5124	.9709
V9	208.3500	1170.2333	.5226	.9709
V10	208.1750	1160.1481	.6697	.9706
V11	208.1750	1167.7378	.5841	.9708
V12	207.9000	1172.2462	.5116	.9709
V13	207.6750	1162.6865	.5815	.9708
V14	207.6250	1170.1891	.5792	.9708
V15	208.0250	1154.4353	.6785	.9705
V16	208.5250	1156.4609	.6096	.9707
V17	207.9250	1170.5327	.4550	.9711
V18	208.2750	1167.6404	.5837	.9708
V19	207.9500	1175.0744	.5648	.9709

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale	Scale	Corrected	
	Mean	Variance	Item-	Alpha
	if Item	if Item	Total	if Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Deleted
V20	208.3500	1159.6692	.6387	.9706
V21	208.3750	1160.7532	.6640	.9706
V22	208.2500	1169.7308	.5684	.9708
V23	208.5250	1169.3327	.5878	.9708
V24	208.1750	1165.3276	.6266	.9707
V25	208.1500	1167.1564	.6201	.9707
V26	208.1250	1173.2404	.4052	.9712
V27	209.0000	1161.6923	.5215	.9710
V28	208.9500	1145.9974	.6718	.9705
V29	209.6750	1164.7891	.4201	.9714
V30	209.1500	1163.7718	.5164	.9710
V31	209.3750	1161.8814	.4446	.9713
V32	209.0500	1167.1256	.4086	.9714
V33	207.9750	1174.7429	.4511	.9711
V34	208.4750	1151.4865	.6566	.9706
V35	208.2750	1142.7173	.7597	.9703
V36	208.1500	1156.2846	.6543	.9706
V37	208.3750	1156.5481	.6704	.9705
V38	207.5500	1181.2282	.3318	.9714
V39	208.8000	1153.2410	.5951	.9708
V40	208.1250	1172.0609	.4225	.9712
V41	208.2750	1160.1532	.5939	.9707
V42	207.9500	1169.8949	.6412	.9707

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale	Scale	Corrected	
	Mean	Variance	Item-	Alpha
	if Item	if Item	Total	if Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Deleted
V43	207.8000	1175.0872	.6087	.9708
V44	207.6750	1172.5840	.4303	.9712
V45	208.0000	1167.2308	.6200	.9707
V46	208.1250	1147.1891	.7925	.9702
V47	207.5000	1193.3846	.1690	.9716
V48	207.5500	1190.6641	.2471	.9714
V49	208.0500	1151.9462	.7512	.9703
V50	208.1000	1152.1436	.7623	.9703
V51	208.1250	1143.3942	.8497	.9700
V52	207.9750	1154.3327	.7290	.9704
V53	208.0500	1145.4846	.8073	.9702
V54	207.8250	1153.2763	.7968	.9703
V55	208.1500	1143.5667	.8446	.9701
V56	208.1750	1146.1481	.8257	.9701
V57	208.2250	1155.4609	.7450	.9704
V58	208.1500	1147.1564	.8122	.9702
V59	208.0500	1157.6385	.7278	.9704
V60	207.9250	1162.0712	.7110	.9705

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0   N of Items = 60

Alpha = .9712

1.2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านการวางแผน

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V1	39.0500	53.5359	.7400	.9218
V2	38.9750	54.6917	.7062	.9231
V3	38.8750	54.0609	.7198	.9227
V4	38.8250	53.6353	.6869	.9245
V5	38.7250	56.1019	.7130	.9231
V6	38.7250	57.3327	.6677	.9249
V7	38.5750	54.7635	.7641	.9209
V8	38.7500	56.0385	.6864	.9239
V9	38.9000	55.9897	.6671	.9246
V10	38.7250	54.4609	.7634	.9208
V11	38.7250	55.8968	.7003	.9234
V12	38.4500	57.6385	.5620	.9284

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0

N of Items = 12

Alpha = .9295

1.3 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านการบริหารทรัพยากร

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V13	121.1750	399.1224	.4593	.9452
V14	121.1250	400.5224	.5289	.9447
V15	121.5250	392.8199	.5990	.9440
V16	122.0250	393.8199	.5376	.9446
V17	121.4250	399.4814	.4432	.9453
V18	121.7750	399.0506	.5354	.9446
V19	121.4500	401.2795	.5863	.9444
V20	121.8500	391.6692	.6691	.9435
V21	121.8750	392.8301	.6821	.9435
V22	121.7500	398.3462	.5790	.9443
V23	122.0250	397.2045	.6283	.9440
V24	121.6750	396.6353	.6110	.9441
V25	121.6500	396.2333	.6509	.9438
V26	121.6250	399.9327	.4216	.9455
V27	122.5000	392.4615	.5536	.9445
V28	122.4500	383.2795	.7042	.9431
V29	123.1750	394.3532	.4432	.9458
V30	122.6500	392.9513	.5681	.9443
V31	122.8750	390.9840	.5014	.9452
V32	122.5500	393.6385	.4778	.9453

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale	Scale	Corrected	
	Mean	Variance	Item-	Alpha
	if Item	if Item	Total	if Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Deleted
V33	121.4750	400.2045	.4911	.9449
V34	121.9750	386.5378	.6906	.9432
V35	121.7750	382.7429	.7645	.9425
V36	121.6500	389.3103	.6931	.9433
V37	121.8750	391.9583	.6441	.9437
V38	121.0500	406.0487	.3107	.9462
V39	122.3000	386.6256	.6462	.9436
V40	121.6250	396.8558	.5001	.9449
V41	121.7750	389.8199	.6764	.9434
V42	121.4500	399.4333	.6202	.9442
V43	121.3000	403.4974	.5450	.9447
V44	121.1750	399.3276	.4539	.9452
V45	121.5000	397.2308	.6205	.9440
V46	121.6250	385.4712	.7959	.9424
V47	121.0000	409.6410	.2705	.9462
V48	121.0500	410.3564	.2705	.9462

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0

N of Items = 36

Alpha = .9459

1.4 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านการตรวจสอบ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V49	18.6750	18.2250	.8026	.9323
V50	18.7250	18.4096	.7947	.9333
V51	18.7500	17.4231	.8758	.9232
V52	18.6000	18.8103	.7392	.9398
V53	18.6750	17.1481	.9010	.9199
V54	18.4500	18.6641	.8241	.9302

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0

N of Items = 6

Alpha = .9410

1.5 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านการประเมินผลและปรับปรุง

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
V55	18.2250	17.2045	.8748	.9454
V56	18.2500	17.1667	.9071	.9413
V57	18.3000	18.1128	.8563	.9471
V58	18.2250	17.0506	.9271	.9389
V59	18.1250	18.6250	.8042	.9528
V60	18.0000	19.1795	.7994	.9536

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0   N of Items = 6

Alpha = .9552

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายชวา ป็องขวาเถา
วัน เดือน ปีเกิด	14 กรกฎาคม 2504
สถานที่เกิด	อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2527 นิติศาสตร์บัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2538
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสื่อศิลปศาสตร์ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา